

DENG

AYLIK SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık
Ticaret Limited Şirketi Adına Sahibi ve
Sorumlu Yazışları Müdürü *Aydoğan İnal*

Tarlabaşı Cad. No: 95 Kat: 1 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 (212) 292 66 26 / 292 66 27
Fax: 0 (212) 292 66 35

Diyarbakır:
Kurtismailpaşa 5. Sk. Fırat 5 Apt. Kat:1 No: 2
Ofis/Diyarbakır
Tel-Fax: 0 (412) 223 89 23

Avrupa
Postfach: 131831, 42045 Wuppertal/Almanya
Tel: 0049 202 283 23 39
Fax: 0049 202 758 34 79

Baskı: *Barış Matbaası*

ISSN: 1302-7964

İçindekiler

Naverok

Önsöz 2

Mesud Tek 3-6

*Bugün Her Zamandan
Daha Fazla Birliğe
İhtiyacımız Var*

PSK Merkez Komitesi 7-47

*İlkeli, Kararlı, Direngen
ve Onurlu Bir Mücadele*

Deng'den Sunu

Kürt halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi 200 yıldır devam ediyor. 1. Dünya savaşı sonrası; Kürt coğrafyasının dört parçaya bölünmesi ve her parçanın sömürgeleştirilmesi üzerinden geçen yaklaşık 90 yıl boyunca Kürt halkı büyük acılar çekti.

Koçgiri'de, Diyarbakır'da, Ağrı'da, Dersim'de, Mahabat'ta, Barzan'da, Kürdistan'ın hemen her köşesinde zulme ve sömürüye karşı mücadele etti, ayaklandı, başkaldırdı.

Kürtler, temel hak ve özgürlükleri için mücadeleden, ne tenkil, ne sürgün ne de idam sehpaları karşısında vazgeçmediler. Özgürlük bayrağını kutsal bir emanet olarak nesilden nesile aktardılar.

İdam sehпасı önünde Şeyh Sait'in "**Dünya yaşantımın sonu geldi. Ulusum için idam edildiğimden dolayı pişmanlık duymuyorum. Yeter ki torunlarımız bizi düşmanlarımızın önünde mahcup bırakmasınlar.**" diyerek devrettiği özgürlük bayrağını bugün yine özgürlük savaşçıları olarak siyaset sahnesine çıkan PSK taşıyor.

1974 yılında kurulan Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK) zulme ve sömürüye karşı, anti sömürgeci mücadelenin, direniş geleneğinin mirasçısı olarak büyük bir sabır ve sorumluluk bilinciyle, Kürt halkının özgürlük mücadelesini zafere taşıyor.

Kendini Kürdistan işçi sınıfının, yoksul ve orta köylülerin, esnaf ve zenaatkarların, aydınların ve öteki emekçi halk kesimlerinin partisi olarak tanımlayan PSK, bugün 30. kuruluş yıldönümünü kutluyor.

Ağır baskı koşullarında, 30 yıl aralıksız bir mücadeleyi yürütmek, geliştirmek her halde taktire değerdir.

DENG bu sayısını Kürdistan Sosyalist Partisi'ne ayırdı.

Çünkü Kürt hareketi yalnızca rejimin çarpıtarak kamuoyuna gösterdiği, yönlendirdiği, bizzat yaratıp "kullandığı" kesimlerin dışında da vardır. Güçlü ve çağdaş bir damara sahiptir.

Kamuoyunun, "Türkiye'ye Demokrasi, Kürdistan'a Özgürlük" sloganı ile Kürt sorununun çözümüne "Federasyon" formülünü öneren PSK hakkında bilgilenebilir.

Biz Deng Dergisi olarak posta ile elimize ulaşan "**Kararlı, İlkeli, Direngen ve Onurlu Bir Mücadele**" başlıklı PSK'yi tanıtan yazıyı ve PSK Genel Sekreteri Sayın Mesut Tek'in mesajını yayınlamak kamuoyunu bilgilendirme konusunda önemli bir görevi yerine getirdiğimize inanıyor ve ilginize sunuyoruz.

Bugün Her Zamandan Daha Fazla Birliğe İhtiyacımız Var

Kürdistan Sosyalist Partisi-PSK 30 yaşına giriyor.

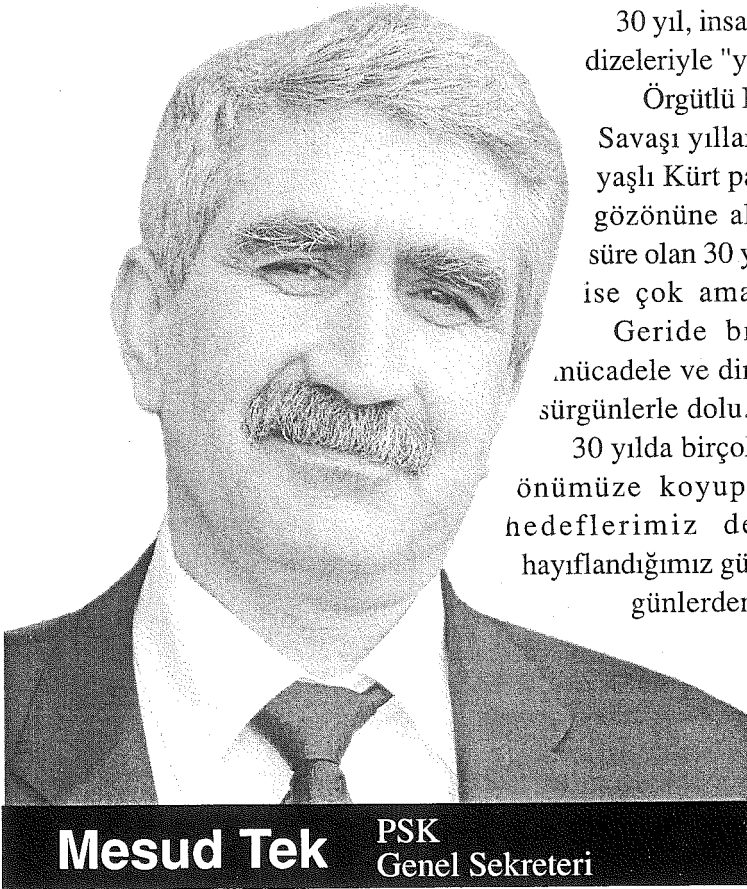
30 yıl, insan ömrünün yarısı, Cahit Sıtkı'nın dizeleriyle "yolun yarısı"ndan 5 durak öncesi..

Örgütlü Kürt mücadelesinin, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ete kemiğe büründüğü, en yaşlı Kürt partilerinin bu yıllarda kurulduğu gözönüne alındığında azınsanmayacak bir süre olan 30 yıl, toplumsal mücadele açısından ise çok ama çok kısa bir zaman dilimi.

Geride bıraktığımız 30 yıl, amansız mücadele ve direnişlerle, cezaevleri-işkence ve sürgünlerle dolu.

30 yılda birçok başarı yaşadık. Yenilgilerimiz, önümüze koyup da gerçekleştiremediğimiz hedeflerimiz de oldu. Maalesef üzümlü hayıflandığımız günlerin sayısı, sevinçli olduğumuz günlerden çok fazla.

"12 Eylül Fırtınası" ve sonrasında yaşanan 15 yıllık savaş ve oluşan devlet kaynaklı terör ortamında güç ve mevzi yitirdik. Ama davanın haklılığından, tuttuğumuz yolun doğruluğundan aldığımız

Mesud Tek

PSK
Genel Sekreteri

Partimizin 30. yılı nedeniyle; bir kez daha yurtsever partileri, ulusal kurum ve kuruluşları dönemin önümüze koyduğu görevleri yerine getirmek, uygun mücadele araçları oluşturmak amacıyla iş ve güçbirliğine çağırıyoruz.

Geride bıraktığımız 30 yılda bir hayli yoldaşımızla yollarımız ayrıldı. Bazıları yürüyüşlerine başka kanallarda devam ettiler, önemli bir bölümü ise aktif mücadeleden uzaklaştı. Deyim yerindeyse evlerine çekildiler. Ayrılma nedenleri ne olursa olsun, bu arkadaşlarımızın da partimizin 30. yılına ulaşmasında payları vardır. Bu insanlar Kürt halkının özgürlüğü uğruna partimiz saflarında emek sarfetmişlerdir.

Partimizin 30. yılı nedeniyle bu emektar arkadaşlarımızı evlerinden çıkmaya, yurtsever mücadeleye daha fazla katkı sunmaya çağırıyoruz.

Eski, emekdar yoldaşlarımızın, bu katkılarını partimizin saflarında sunmaları, bizleri daha da mutlu eder.

güç ve inançla ayakta kalmayı başardık. Mücadelemizi yalpalamadan, kararlı bir biçimde sürdürdük.

Bugün, yola çıkarken önümüze koyduğumuz hedefleri gerçekleştirmekten uzağız. Hatta bazı alanlarda daha geride olduğumuzu söyleyebiliriz. Örneğin, yola çıkılırken Kürt ulusal hareketinin gündeminde, Köy Koruculuğu'nun ortadan kaldırılması, yakılıp yıkılan köylerin yeniden inşa edilmesi, sürgün edilenlerin köylerine geri dönmesi, zararlarının tazmin edilmesi gibi talepler yoktu. Şu anda varolan bu ve benzeri talepler 15 yıllık savaşın ürünleri, bizlere armağanı!..

Kürtler ülkesi işgal edilmiş, bölünüp parçalanmış bir halktır. Kuzey Kürdistan'da, halkımız ulusal baskı altındadır, hakları zorla gaspedilmiştir.

Ülkesini özgürleştirmek, kendi kaderini tayin etmek tüm Kürtlerin ortak amacıdır. Bu amaca ancak ayrı sınıfsal

kökene mensup, çıkarları, dini inançları, dünya görüşleri farklı tüm Kürtlerin ulusal- demokratik bir cephede biraraya gelmesiyle, ortak mücadelesiyle ulaşılır.

Partimiz, bu gerçekten hareketle her zaman ulusal demokratik güçlerin birliğini savundu. Okun sivri ucunun sömürgecilere çevrilmesi gerektiğine inandı, yurtsever güçlerin bir araya gelmesi için çabaladı, fedakarlıktan kaçınmadı. Kuzey Kürdistan'da, ete kemiğe bürünemeyip dağılanlar da dahil, oluşturulan tüm birliklerin içinde yer aldık, bazılarının oluşturulmasına ön ayak olduk. Bu partimiz için bir övünç kaynağıdır.

Bir başka övünç kaynağımız ise, öteki parçalardaki Kürt yurtsever güçleriyle olan ilişkilerimizdir. Parçalar arasında gerginliğe yol açabilecek eylem ve söylemlerden uzak durduk, karşı çıktık. Her parçadaki mücadelenin kendine has özellikleri olduğunu, kurtuluşun başlıca

o parçadaki yurtsever güçlerin eseri olacağını savunduk. Diğer parçaların işlerine karışmadık, örgütlerini dost olarak gördük, dostluklarını kazanmaya çalıştık.

Bununla birlikte, parçalarda yürütülen mücadeleler arasında dayanışma ve işbirliğini sağlamak, tüm Kürt örgütler arasındaki ilişkiyi güçlendirip geliştirmek amacıyla, adı ne olursa olsun bir ulusal kurumun oluşturulmasından yana olduk; bu uğurda çaba sarfettik. Günümüzde böylesi bir yapıya her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik politikası, AB-Türkiye ilişkilerinde varılan yeni boyut, başta Türkiye olmak üzere, bölge devletlerinin Güney Kürdistan ve Kerkük sorununa yönelik tavırları, Irak'dan sonra sıranın İran ve Suriye'ye geleceğine dair söylemlerin artması, böylesi bir kurumun oluşturulmasını elzem hale getirmektedir.

Kürt toplumu, sınıflı bir toplumdur, çıkarları, dünya görüşleri farklı toplumsal kesimleri içinde barındırır. Partimiz Kürdistanlı emekçilerin, yoksul ve topraksız köylülerin partisidir. Bu kesimlerin çıkarlarını savunmak başlıca görevlerimiz arasındadır.

Bilim, teknoloji alanlarında yaşanan dev gelişmelere karşın, kapitalizm toplumlarda eşitlik ve adaleti sağlayamadı, yapısından kaynaklanan nedenlerden dolayı sağlayamaz da. Yaşanılan yenilgilere, dağılmalara karşın bugün de sosyalizm kapitalizmin alternatifidir. Sömürünün ortadan kaldırılması, toplumlarda eşitlik ve adaletin sağlanması sosyalist bir yapı ile mümkündür.

Ama ülkemiz Kürdistan açısından sosyalizm uzak bir hedeftir. Kürdistan özgürleşmeden; demokratik bir toplum oluşmadan sosyalizm mümkün değildir.

Öncelikle bunun mücadelesi verilmeli, gerçekleştiğinde de sosyalizm demokratik yol ve yöntemlerle kurulmalıdır.

Partimiz, Türk devrimci ve demokratik güçleriyle ittifaka büyük önem verdi, veriyor. 12 Eylül öncesi, demokratik mücadelede bu kesimlerle iş ve güç birliği yaptık. Değişik nedenlerden dolayı bugün sadece bizim değil, Kürt yurtsever hareketinin bu güçlerle olan ilişkileri zayıf. Bu ilişkilerin güçlendirilip geliştirilmesi için her iki kesim de çaba sarfetmelidir.

Kuruluşumuzdan itibaren tutucu davranmadık. Ülkede, bölge ve uluslararası ortamda yaşanan gelişmeleri anlamaya, tahlil etmeye çalıştık. Yayınlanan yurtdışı konferans belgelerimizin, kongrelerimize sunulan rapor ve kararlarımızın da açıkça gösterdiği gibi, köklü değişimlere paralel olarak parti programımızı, hedef ve mücadele ilkelerimizi, sosyalizm anlayışımızı değiştirdik. Kendi kaderimizi tayin etme, Kürt sorununun eşitlik temelinde çözümü ilkemiz ise her zaman varlığını korudu, ülkemiz özgür olana kadar da koruyacak.

Parti'yi bir amaç olarak değil, amaca ulaşmada bir araç olarak gördük. Amaç, araç ve mücadele yöntemleri arasındaki diyalektik bağı her zaman gözönünde tuttuk. Değişen şartların gerektirdiği mücadele biçimine, bu biçimin zorunlu kıldığı araçlara önem verdik.

Amaç, araç ve yöntem arasındaki bağ, ülkede ve bölgedeki yeni gelişmelerle daha belirgin hale gelmiştir.

AB Komisyonu'nun Türkiye raporu, AB-Türkiye arasında üyelik görüşmelerinin başlaması ihtimalinin artması, yeni mücadele araç ve yöntemlerinin devreye konulmasını

gerektirecektir. Görüşmelerin başlaması halinde, Türkiye istemese de bazı değişiklikler yapmak zorunda kalacak. Sivil toplum örgütlenmelerinin, sendikalar, kültür ve sanat kurumlarının daha da önem kazanacakları bir dönem başlayacak. Legal mücadele daha bir önem kazanacak, Kürt sorununun eşitlik temelinde barışçıl çözümü olanağı giderek artacak.

Bu ve benzerleri, siyasi partilerin tek başlarına gerçekleştirecekleri işler değildir.

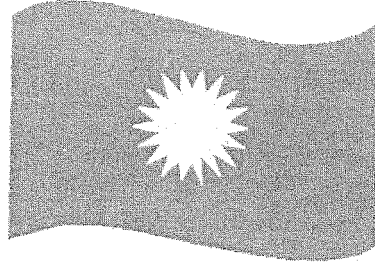
Partimizin 30. yılı nedeniyle, bir kez daha yurtsever partileri, ulusal kurum ve kuruluşları dönemin önümüze koyduğu görevleri yerine getirmek, uygun mücadele araçları oluşturmak amacıyla iş ve güçbirliğine çağırıyoruz.

Geride bıraktığımız 30 yılda bir hayli yoldaşımızla yollarımız ayrıldı. Bazıları yürüyüşlerine başka kanallarda devam ettiler, önemli bir bölümü ise aktif mücadeleden uzaklaştı. Deyim yerindeyse evlerine çekildiler. Ayrılma nedenleri ne olursa olsun, bu arkadaşlarımızın da partimizin 30. yılına ulaşmasında payları vardır. Bu insanlar Kürt halkının özgürlüğü uğruna partimiz saflarında emek sarfetmişlerdir.

Partimizin 30. yılı nedeniyle bu emektar arkadaşlarımızı evlerinden çıkmaya, yurtsever mücadeleye daha fazla katkı sunmaya çağırıyoruz.

Eski, emektar yoldaşlarımızın, bu katkılarını partimizin saflarında sunmaları, bizleri daha da mutlu eder.

İLKELİ, KARARLI, DİRENGEN VE ONURLU BİR MÜCADELE

GİRİŞ

Milenyuma girmemizle birlikte; dünya insanlık ailesi, ciddi bir değişim ve dönüşüm sürecine girmiş bulunuyor. Teknolojik gelişmeler, şirketler arasındaki evlilikler, sermaye ve emeğin mobilize olması sonucunda küreselleşen dünyamız, adeta küçük bir köye dönüşmüş bulunuyor. Bu küçülme sonucunda, Dünyanın her hangi bir yerinde meydana gelen bir olay, tüm insanlar tarafından anında öğreniliyor ve tepki görüyor.

Son yıllarda dünyayı derinden etkileyen önemli diğer bir konu da sosyalist sistemin dağılması ve dünyanın tek kutuplu hale gelmesidir. Bu değişim sonucunda rakipsiz kalan dünya kapitalist sistemi, "Yeni Dünya Düzeni" adını verdiği projesini yürürlüğe koymuş bulunuyor. Bu ise dünyamızda yeni çalkantılara, değişim ve dönüşümlere yol açıyor. Özellikle çağın gerisinde kalmış Ortadoğu bölgesi ve benzer durumdaki başka ülkeler, bu dalgadan etkileniyor.

Bazı kapitalist devletlerin desteğini alan Amerika'nın Afganistan ile Irak'a girmesi, bu

projenin önemli bir parçasıdır. Bu iki önemli olay sonucunda, Ortadoğu ile Kafkasya'daki taşlar, yerinden oynamış bulunuyor. Ülkemiz Kürdistan'ın da içinde yer aldığı Ortadoğu'da, duvardan düşen taşlar ile yerine konulanlar, biz Kürtleri çok yakından ilgilendiriyor.

Uzun yıllardan beri, dünya sömürgecilik sistemi ile bölge devletleri tarafından, Kürt ulusal mücadelesinin önüne dikilen engeller, iç ve dış koşulların değişmesi sonucunda, teker teker aşılıyor. Kürt sorununun çözülmesi için, gerekli şartlar yavaş yavaş olgunlaşıyor. Kürt halkının kaderini belirlemesini kendine dert edinen kişi, kurum ve partilerin, önlerine çıkan bu tarihi fırsatı kaçırmaması gerekiyor.

Kürtlerin önünü açan bu olumlu konjonktür karşısında, Kürt ulusal mücadelesinin, daha örgütlü olması gerekirken, ne yazık ki özellikle Kuzey Kürdistan bakımından ciddi bir gerileme süreci yaşanıyor. Tüm yurtsever kişi, kurum ve partilerin, bu konu üstünde durması ve gerekli önlemleri alması gerekiyor.

Yaşadığımız bu tarihi süreçte PSK, otuzuncu kuruluş yıldönümünü kutlamaya hazırlanıyor. Ekonomik, sosyal ve siyasi istikrarsızlığın

yaşandığı bir coğrafyada kurulan bir parti için otuz yıl, oldukça uzun bir süredir. 1970'lerde, Kuzey Kürdistan'da, Kürt halkı adına politika yapan, 15 civarında siyasi örgüt vardı. Çeşitli nedenlerden dolayı bu örgütlerden bazıları tarih sahnesinden silindi. Bazıları ise toplum içindeki itibar ve etkinliklerini yitirdiler. Yalnız PSK, varlığını büyük bir özveri ve kararlılıkla sürdürmeye devam ediyor. Bu bir tesadüf değildir. Bunun ciddi maddi ve manevi nedenleri var.

Bu broşür, hem içinde bulunduğumuz süreci irdelemek, hem de PSK'yi böylesine direngen kılan nedenler üzerinde durmak, partiyi tanıtmak ve Kürt sorununun çözümü üzerine yapılan tartışmalara katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

PSK'yi Kuran Kadroları Kısaca Tanıyalım

Kemalistler, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında, ortak bir devlet kurma sözü vererek, Kürtlerin desteğini almışlardı. Türk delegeleri de Lozan'da sürekli olarak, bu konunun altını çizdiler. Sonuç olarak, iki halkın ortak mücadelesi sonucunda, yeni bir devlet kuruldu. Ama Kemalistler, Kürt halkına verdikleri sözleri tutmak bir yana, Kürt ulusal varlığını yok saydılar ve onu yok etmeye kalktılar.

Bu ihaneti kabul etmeyen Kürt halkı, 1921 ile 1938 yılları arasında 28 kez, kendisini yok etmeye kalkan Kemalist rejime karşı, silahlı mücadeleye girişti. Bu başkaldırıların hepsi, kanla bastırıldı, isyan bölgesinde Kürt halkı kitesel biçimde, binler, onbinler halinde kırımdan geçirildi. Köyler, şehirler, ormanlar ve tarlalar yakılıp yıkıldı. Binlerce aile batıya sürgüne yollandı. Bir çok Kürt önderi, idam edildi. Son olarak, 15 yıl süren silahlı mücadele sonucunda halkımızın uğradığı zarar, çektiği acılar ve gördüğü mezalim,

insanlarımızı derinden etkilemeye devam ediyor.

Dersim direnişinin ezildiği 1938 yılından sonra, Kuzey Kürdistan, büyük bir sessizliğe gömülmüştü. Aileler, bu ihanet ve vahşeti çocuklarına anlatmaktan çekindiler. Anadillerini bile çarşıda pazarda özgürce konuşmaktan ürktüler. Tek partili Kemalist rejim, kurduğu asimilasyon çarkıyla, Kürt kimliğini kemirmeye başladı. Kürt dili ve kültürü yasaklandı. Okuma olanağı bulan Kürt çocuklarını ise, devşirme ve düzenin koruyucusu konumuna getirmek için büyük çaba harlandı.

1950 seçiminin, Demokrat Parti tarafından kazanılması, Kemalist rejimin sözcüsü olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidarına son verdi. Bu, Kürtler için çok önemli bir değişimdi. Zira ülkeye göreceli bir demokratik yönetim gelmişti. Kürt halkının boynuna geçirilen zincir biraz da olsa gevşemişti. Kemalist rejimin, Kürt halkı üzerinde gerdiği korku perdesi delinmeye başlamıştı.

O dönemdeki üniversite öğrencileri içinde, ulusal bir uyanış hareketi uç verdi. Sistemli bir baskı çarkıyla unutturulmaya çalışılan Kürt ulusal istemleri, yurtsever Kürt aydınlarının yüreğinde ve beyninde yavaş yavaş filizlenmeye başladı. 49'lar diye anılan hareket, bu uyanışın en önemli kadrolarını içinde barındıran çıkıştı. Bu mücadelenin içinde yer alan kişilerden bazıları, daha sonra kurulan Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP) nin kurucuları arasında yer aldılar.

1961 Anayasası'nın kabulü, Türkiye'de yeni bir toplumsal uyanışın başlamasına neden oldu. Türkiye sosyalist felsefeyle tanıştı. Ülkede büyük bir sosyal, ekonomik, toplumsal ve siyasal uyanış başladı. Sosyalist parti, sendika, dernek, sivil toplum, basın ve yayın kurumları oluştu.

Bu uyanıştan en çok etkilenen kesimlerden birisi de Kürtlerdi. Sosyalist

felsefe, Kürt sorununu çözmek isteyen kişilerin kafasındaki karışıklıkları gideren önemli bir faktör oldu. Kemalist rejim tarafından dondurulan insan beyni, fonksiyonel hale geldi. Büyük bir zihinsel üretim ortaya çıktı. Kürt sorunu başta olmak üzere, çözüm bekleyen tüm toplumsal sorunlar üzerinde yoğun bir bilgilendirme, düşünme ve tartışma ortamı oluştu.

Bu tartışmalar, Kürt aydınlarını bir yol ayırmasına getirdi. Kimi Kürt aydını, eski demokrat, liberal milliyetçi çizgide yürümeye devam ederken, kimileri sosyalist çizgiyi tercih ettiler. TKSP'yi kuran kadrolar, sosyalist mücadeleyi seçenler arasında yer aldılar ve Türk sosyalistleriyle kurdukları ortak parti ve kurumlar içinde çalışmaya başladılar.

Türkiye'deki bu sınıfsal, ulusal ve toplumsal uyanış, Türk egemen çevrelerini telaşa düşürdü. Legal demokratik zeminlerde kalarak, bu toplumsal uyanışı önlemekte zorluk çekmeye başladılar. Onlar da diğer ülkelerde olduğu gibi, bu uyanışı provoke etmek için, malum evrensel

TKSP'yi kuran kadroların içinde yer aldığı Türkiye İşçi Partisi, Anayasa Mahkemesi tarafından, 4. Kongresi'nde Kürt sorununa ilişkin olarak aldığı karar nedeniyle kapatıldı.

Darbeden üç yıl

kadar sonra ortamın bir parça yumuşaması ve legal siyasi çalışmaların yeniden mümkün hale gelmesi üzerine, sosyalist saflarda da örgütlenme çalışmaları hız kazandı. Sahneye yeni legal sol partiler çıkmaya başladı.

Türkiye İşçi Partisi de 1975 yılında yeniden kuruldu. Ancak özellikle TİP, Kürtler hakkındaki görüşleri nedeniyle kapatılmış olmanın etkisiyle Kürt sorununda çok ürkek bir politika benimsemiş ve adeta bu konuyu programından dışlamıştı. Öte yandan Türk solu, genel olarak Kürt sorununu hep tali nitelikte ve sosyalist iktidar altında çözülecek bir sorun olarak görmüş, o zamana kadar da Kürt sorunuyla ilgili bir program oluşturma ve Kürtleri bu çerçevede örgütleme gibi bir politikaya sahip olmamıştı. Bu nedenle, Kürt sosyalistleri arasında yeni dönemde ayrı örgütlenme yönünde güçlü bir eğilim doğmuştu.

Bu nedenle Kürt sosyalistleri, Kürt sorununu eksen alarak, kendi özgün programlarını oluşturup 1974 yılı Aralık ayının son gününde, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'ni (TKSP) kurdular.

projeyi yürürlüğe koydular. Legal zeminde başa çıkamadıkları muhalefeti, illegalite ve şiddete yönelttiler. Daha sonra memleket elden gidiyor yaygarası yaparak, bu alandaki üstün güçlerine dayanıp muhalefeti acımasızca ezdiler.

Devlet, Milliyetçi Hareket Partisi'ne (MHP) mensup faşist kadroları, askeri kamplarda eğitti. Sosyalist gençler ise, aralarına sızdırılan ajan provokatörler eliyle, çeşitli biçimlerde kışkırtıldılar, zamansız ve sonuç vermeyecek silahlı eylemlere, şiddet yöntemlerine özendirildiler. Sözkonusu gençlik kesimleri, uzun erimli, barışçı sosyalist mücadele yerine, kısa yoldan devrim yapma hevesiyle, koşulların bir halk ayaklanmasına uygun olup olmadığına bakmaksızın, bu kışkırtılmalardan etkilendi. Türk ordusuna ait kamplarda eğitilen faşist ülkücüler, sosyalist öğrencilerin üzerine saldırtıldı, kan dökülmeye başladı. Öğrenciler okula, işçiler fabrikaya, ev kadınları pazara çıkamaz hale geldi. Geniş halk yığınları bu duruma son verecek bir kurtarıcı aramaya başladı.

At iziyle, it izinin bir birine karıştığı bu dönemde, bu sefer de sosyalist insanlar, bir yol ayırımına girdiler. Kimileri silahlı halk ayaklanmasını, kimileri de legal, barışçı, demokratik sosyalist mücadele yolunu seçtiler. Kürt sosyalistleri genellikle ikinci yolu seçtiler.

Tüm uğraşılara karşın ne yazık ki bazı sosyalistlerin devletin kurduğu bu tuzağa düşmeleri, engellenemedi. 1971 Askeri Cuntası, yönetime el koydu. 1961 Anayasası değiştirildi. Sosyalist kadrolar tırpanlandı. Egemenler rahat bir nefes aldılar.

TKSP'yi kuran kadroların içinde yer aldığı Türkiye İşçi Partisi, Anayasa Mahkemesi tarafından, 4. Kongresi'nde Kürt sorununa ilişkin olarak aldığı karar nedeniyle kapatıldı.

Darbeden üç yıl kadar sonra ortamın bir parça yumuşaması ve legal siyasi çalışmaların yeniden mümkün hale gelmesi üzerine, sosyalist saflarda da örgütlenme çalışmaları hız kazandı. Sahneye yeni legal sol partiler çıkmaya başladı. Türkiye İşçi Partisi de 1975 yılında yeniden kuruldu. Ancak özellikle TİP, Kürtler hakkındaki görüşleri nedeniyle kapatılmış olmanın etkisiyle, Kürt sorununda çok ürkek bir politika benimsemiş ve adeta bu konuyu programından dışlamıştı. Öte yandan Türk solu, genel olarak Kürt sorununu hep tali nitelikte ve sosyalist iktidar altında çözülecek bir sorun olarak görmüş, o zamana kadar da Kürt sorunuyla ilgili bir program oluşturma ve Kürtleri bu çerçevede örgütlenme gibi bir politikaya sahip olmamıştı. Bu nedenle Kürt sosyalistleri arasında yeni dönemde ayrı örgütlenme yönünde güçlü bir eğilim doğmuştu.

Bu nedenle, Kürt sosyalistleri; Kürt sorununu eksen alarak kendi özgün programlarını oluşturup, 1974 yılı Aralık ayının son gününde, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'ni (TKSP) kurdular. Böylece, Türkiye'de ilk Sosyalist Kürt Partisi, kurulmuş oldu. (Partinin adı 1992 yılında yapılan 3. Kongrede "Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)" olarak değiştirildi).

Görüleceği gibi, TKSP'yi kuran kadrolar, 20 yıl süren politik çalışmalar içinde yetkinleşmiş insanlardı. Onların, bu 20 yıl içinde meydana gelen sosyo-ekonomik değişimleri yakından izlediklerini, bunlara uygun tavırlar aldıklarını ve projeler ürettiklerini görüyoruz. Partimiz, işte hem sözkonusu yeni koşulların, hem de bir önceki dönemde yetişmiş bu sağlıklı insan malzemesinin bilgi, beceri, donanım ve emeğinin bir ürünüdür.

Sosyalizm ve Enternasyonalizm

PSK, adından da anlaşılacağı gibi,

Gerek enternasyonalist değerlere olan bağlılığımız, hiçbir dönemde bizi ulusal görevlerden alıkoymadı, bazılarının iddia ettiği gibi, ulusal görevlerimizi ikinci plana atmamıza yol açmadı. Ülkemize el koyan, haklarımızı gasp eden sömürgeci ve zorba rejimlere karşı mücadeleyi bir an bile gevşetmedik. Ulusal mücadele ile sosyalizmin ilişkisi hakkındaki görüşümüz, parti programında şu şekilde ifade ediliyor.

"Kürt toplumunun önündeki başlıca tarihsel adım, ulusal kurtuluştur. Kürt halkı, Kürdistan üzerindeki yabancı boyunduruğuna son verip demokratik bir toplum kurmadan özgür olamaz, barışa kavuşamaz, gelişme yoluna giremez.

sosyalist bir partidir. Ülkemiz Kürdistan'da ve dünyada, sınıfsız, sömürsüz bir düzenin kurulması, temel amaçlarımızdan birisidir. Biz bu konuda hayalci değiliz. Bunun uzun erimli, etap etap kazanılacak bir mücadele olduğunun bilincindeyiz.

Biz, sosyalizmi savunuyoruz; çünkü bu bizim için hem yaşadığımız hayatın, hem de içinde bulunduğumuz ekonomik ve sosyal koşulların bir gereğidir. Çağımızın tüm toplumlarında halkın ezici çoğunluğu emekçidir ve onların çıkarı sosyalizmedir. Biz, insanlar arasında her türlü baskı ve eşitsizliğe son vermeyi, özgür ve eşit insanların oluşturduğu uygar, gelişkin ve barışsever bir toplum kurmayı amaçlıyoruz. Böyle bir sistemi, dünyanın geleceği olarak görüyoruz.

Dünyamızda patron-işçi çelişkisi var

oldukça, artı değer, yani emekçilerin ürettiği işverenlerin cebine aktıkça, zengin-yoksul ayrımı sürdükçe, insanların bir bölümü geçmişin zenginlikleri üstüne kurulup ya da sistemin oyunlarından yararlanıp lüks içinde yaşarken, ötekiler bir barınaktan ve işten bile yoksun oldukça, bazı uluslar sömürge statüsünde yaşarken, toplumsal adaletin ve eşitliğin olduğundan söz edilemez. Böyle bir sistemde gerçek özgürlük olamaz. Ve böyle bir düzen sonsuza dek yaşayamaz.

Bugünün toplumunun, bir temel değişime ne derece hazır ve istekli olduğu ayrı bir konudur. Ama biz sosyalistler, insanoğlunun yüzyıllardır savunduğu söz konusu ileri değerleri savunuyoruz. İnsanları, geleceğin toplumuna hazırlamak ve böyle bir toplumu gerçekleştirmek için

çalışıyoruz. Son yüzyılın deneyimleri bunun düş olmadığını gösterdi. Gelecek ise, kuşku yok bugünkünden çok farklı olacaktır.

Bugün ne denli güçlü görünürse görünsün, kapitalizm dünü ve tutuculuğu, sömürü ve zorbalığı temsil ediyor. Değişen, uygarlık ve barış yolunda yeni adımlar atan insanın yönü sosyalizme dönüktür.

Başından beri kararlı olarak savunduğumuz enternasyonalist değerlere gelince, bu da bizim için bir moda ya da lüks değil, bir dünya görüşü ve yaşam tarzıdır. Biz, halklar arasındaki dil, din, renk ve benzeri farkları hoşgörülle karşılıyor; ırkçılığı, şovenizmi, halklar arasında kin ve düşmanlık politikalarını ise reddediyoruz. Bizim kinimiz ve nefretimiz, dünyanın her yerindeki sömürücülere ve zorbalaradır. Öte yandan, dünyanın neresinde olursa olsun, haksızlığa uğrayan, baskı gören insanların ve ulusların sorunlarıyla ilgilenmeyi, onlara dayanışma göstermeyi bir görev sayıyoruz.

Dünyamızda, eğer enternasyonalist değerler tüm halkların hayatında kök salabilse ve etkili olabilseydi, sömürgeci, gerici ve saldırgan güçlerin planlarını daha kolay bozardık.

Dünyamızda halklar arasında dil, renk ve inanç farklarından kaynaklanan bunca kör dövüşü ve kanlı boğazlaşma yaşanmazdı. Dünyamızda barışı sağlamak, uluslararası sürtüşmeleri ve öteki küresel sorunları çözmek çok daha kolaylaşırdı. Bu açıdan partimiz, her yerde ve her zaman, zalime karşı, mazlumdan yana olmuştur ve olacaktır.

Enternasyonalizm, dünyanın tüm halklarını, ortak insanlık ailesinin bireyleri sayma, onları kardeş görme ve sömürüye, zulme karşı dayanışma anlayışıdır. Kendimiz için istediklerimizi, başkaları için de istemektir. Bu dünya hepimizindir ve orada özgürce, barış içinde yaşamaya herkesin hakkı vardır. İrkçılık, şovenizm,

yabancı düşmanlığı, dar milliyetçilik, din ve mezhep düşmanlığı ise artık geçmişe ait, ya da çağın gerisinde kalmış toplumsal ilişkilerin, ilkel güdülerin ve alışkanlıkların ürünüdür.

Öte yandan, gerek sosyalist kimliğimiz, gerek enternasyonalist değerlere olan bağlılığımız, hiçbir dönemde bizi ulusal görevlerden alıkoymadı, bazılarının iddia ettiği gibi, ulusal görevlerimizi ikinci plana atmamıza yol açmadı. Ülkemize el koyan, haklarımızı gasp eden sömürgeci ve zorba rejimlere karşı mücadeleyi bir an bile gevşetmedik. Ulusal mücadele ile sosyalizmin ilişkisi hakkındaki görüşümüz, parti programında şu şekilde ifade ediliyor.

“Kürt toplumunun önündeki başlıca tarihsel adım, ulusal kurtuluştur. Kürt halkı, Kürdistan üzerindeki yabancı boyunduruğuna son verip demokratik bir toplum kurmadan özgür olamaz, barışa kavuşamaz, gelişme yoluna giremez.

Önümüzdeki temel aşama, ulusal demokratik devrimdir: Yabancı boyunduruğuna son vermek, bir toprak reformuyla feodal kalıntılara son vermek ve köylüyü toprağa kavuşturmak, demokratik bir toplum kurmak, Kürdistan’ın yer altı ve yerüstü kaynaklarını denetleyip korumak, ulusal ekonomi ve kültürü geliştirmek.

Ulusal kurtuluş, Kürt halkının kendi eseri olacaktır. Zorlu bir mücadele olmadan bu olanaksızdır. Bunun için, işbirlikçi hain unsurların dışında tüm ulusal güçleri, işçi ve köylüleri, aydınları, din adamlarını, küçük esnaf ve zanaatkarı, ticaret ve sanayi erbabını, yurtsever toprak sahiplerini, bu toplum kesimlerini temsil eden yurtsever partileri, kadın ve gençlik örgütlerini ortak bir cepheye birleştirmek gerekir.”

Görüldüğü gibi partimiz, yapılacak ilk işin ulusal kurtuluşu gerçekleştirmek

olduğunu söylüyor. Partimiz, ulusal kurtuluştan sonra, toplumun sosyalizme geçişinin uzun zaman alacağını belirtiyor ve bunun halkın istemi ve desteğiyle, barışçı bir yöntemle gerçekleştirileceğinin altını çiziyor. Parti programında bu konuda şöyle deniliyor.

“Bize göre, Kürdistan için sosyalizm şu anda yakın bir hedef değildir. Ulusal kurtuluşun ardından demokratik bir toplumun kuruluşu, ulusal ekonomi ve kültürün gelişip serpilmesi ve toplumun sosyalizm için olgun bir hale gelmesi, şimdiden kestiremeyeceğimiz uzunca bir zaman alacaktır.

PSK, sosyalizme geçişi tümüyle demokratik koşullarda, halkın istemi ve desteğiyle, yani barışçı biçimde düşünmektedir. O, çok partili, demokratik bir toplumda, tümüyle özgür bir seçim sonucunda, halk çoğunluğunun güvenini ve desteğini alırsa iktidara gelecek ve sosyalizm yönündeki programını adım adım uygulayacaktır. Halkın desteğini yitirdiği zaman ise iktidardan ayrılıp muhalefet görevini yapacaktır.”

Biz, Kürdistan Sosyalist Partililer, ülkemizin kuzey parçasında, parti programı doğrultusunda son 30 yılda, sömürgeci boyunduruğa karşı mücadelenin ön saflarında yer aldık. İdeolojik ve politik planda yol gösterici bir rol oynadık. Örgütlenme, kültür ve diplomasi alanında yorulma bilmez çalışmalar yaptık. 30 yıl boyunca sürekli ve yoğun bir eylemlilik içinde olduk. Kürdistan’ın diğer parçalarındaki mücadeleye destek olduk. Yoldaşlarımızın, Kürt halkının ulusal kurtuluşu yolunda yaptıkları çalışma ve gösterdikleri özveri örnek niteliktedir. Partimiz, bu çalışmalarından onur duymaktadır.

Geçmişten günümüze kadar, sosyalizm

ve enternasyonalizm konusunda, çeşitli çevrelerden bize yönelik, çok haksız eleştiriler yapıldı. Sosyalizmi benimseyip, Türk sosyalistleriyle ortak örgütlerde çalıştığımız için, milliyetçi, liberal Kürtler tarafından, **“Kürt sorununu kulak ardı etmek, Kürt sorununu sosyalizme kurban etmek, sorunu Türk sosyalistlerinin insafına terk etmek”** biçiminde eleştirildik. Türklerden ayrılıp ayrı bir sosyalist parti kurduğumuzda, bu sefer de Türk sosyalistleri tarafından, **“Türkiye proletaryasını bölmek, enternasyonalizme ihanet etmek, milliyetçilik yapmak”** biçiminde suçlandık. Bu iki görüşün de haksız ve yanlış olduğu ortadadır.

Biz, ulusal ve uluslararası görevleri en iyi biçimde kaynaştırmasını başardığımız kanısındayız. Hem ulusumuzun örgütlü, direngen ve mücadeleci bir parçasıyız, hem de Kürt toplumu içinde çağın en ileri değerlerini temsil ediyoruz. Partimizin, kurulduğu tarihten bu güne kadar, Marksist felsefe, sosyalizm ve enternasyonalizm ilkelerini en iyi kavramış ve en iyi biçimde uygulamaya koymuş bir örgüt olduğuna inanıyoruz. Bu güne kadar ayakta kalmamızın en temel nedenlerinden birisi de, bu tutarlı felsefi ve ideolojik yapımızdır. Sosyalist kimliğimiz ve enternasyonalist tutumumuz nedeniyle bizi eleştirenlerin, hayata çok dar bir açıdan baktıklarına inanıyoruz.

Kürt Sorunu, Turnusol Kağıdı Gibidir

Kimya biliminde turnusol kağıdının önemli bir yeri var. Bir eriyiğin asit mi yoksa baz mı olduğunu anlamak için, içine turnusol kağıdı bastırılır. Eğer kağıdın rengi kırmızı olursa eriyik asit, mavi olursa eriyik bazdır. Kimya bilimindeki bu tespit, hayatın diğer alanlarında da geçerlidir. Herhangi

Kürt toplumu için sosyalizme geçiş, ya da sosyalist devrim, bugünün sorunu değildir. Biz hayalci insanlar değiliz. Ülkesi birkaç devlet tarafından bölüşülmüş, her parçada özgürlük mücadeleleri acımasızca bastırılan, yok edilmek istenen Kürt halkı, günümüzde bir varlık yokluk sorunuyla yüz yüzedir. Bu nedenle bizim yakın görevimiz, şüphesiz ki ulusal kurtuluş mücadelesidir.

Partimiz, bunu daha başından itibaren ulusal kurtuluş devrimi, diğer bir tabirle Milli Demokratik Devrim olarak nitelemiştir. Yani, öncelikle Kürdistan üzerinde yabancı boyunduruğuna son vermeyi, Kürt ulusunun özgürleşmesini ve demokratik bir toplum konumuna gelmesini amaçlamaktadır.

bir konuda kimin doğru ve samimi, kimin yanlış ve art niyetli olduğunu gösteren bazı temel ölçütler vardır.

Kürt sorununa bakış, kimin devrimci, demokrat, sosyalist ve komünist olduğunu, kimin tutucu, ırkçı ve faşist olduğunu gösteren en gerçekçi ölçüdür. Bu bakımdan, bir insanın demokrat olabilmesinin kıstası da, Kürt sorununa bakış açısidir. Kısacası, Kürt halkının “bağımsız bir devlet olma hakkı başta olmak üzere” kaderini belirleme hakkını savunmayan bir kişi demokrat, çağdaş,

uygar, ilerici ve devrimci sayılamaz.

Türkiye’de mevcut tüm sorunlar, Kürt sorununa kitlenmiştir. Zira bütün antidemokratik yasalar, tüm yasak ve baskılar Kürtlerin önünü tıkamak amacıyla yapılmıştır. Eğer Türkiye’de 20 milyon Kürt yaşamasaydı, Türk Devleti bu kadar yasakçı, baskıcı, totaliter bir düzen kurma ihtiyacı duymazdı. Kürt sorunu çözülmeden, Türkiye’de var olan hiçbir sorun çözülemez. Kürt sorunu sadece Kürtlerin değil, bölgedeki tüm halkların, hatta küreselleşen dünyamızda, Ortadoğu

sınırlarını aşır bir dünya sorunu haline gelmiş bulunuyor.

Bu açıdan Türkiye’de “ben durumumdan memnun değilim. Böyle yönetilmek istemiyorum. Bu düzen değişmelidir” diyen herkesin, ırkçı, şoven, asimilasyoncu, red ve inkarcı egemen ideolojiden yakasını kurtarıp, Kürt halkının insani ve ulusal istemlerine yandaş olması gerekiyor. Herkes artık şunu çok iyi kavramalıdır: Kürt sorununa bakış açısı, uygar, demokrat, hümanist, çağdaş, ilerici, halkçı, devrimci olmanın turnusol kağıdıdır. Kürt halkının kaderini özgürce belirlemesini savunmayan hiç bir insana, yukarıdaki sıfatları yakıştırmak doğru değildir.

Kürt Sorunu Nasıl Bir Sorundur?

Milliyetçisinden, komünistine kadar her Kürt birey ve örgütünün çözmek istediği Kürt sorunu, acaba nasıl bir sorundur? Kürt sorunu bazılarının söylediği gibi sadece bir sınıf sorunu mu? Ya da salt dil-kültür veya geri kalmışlık sorunu mudur? Her hangi bir soruna doğru teşhis koymadan, doğru tedavi uygulanamaz. Bu açıdan bir sorunu çözmek için, her şeyden önce, o sorunun ne olduğunu tüm boyutlarıyla kavramak oldukça önemlidir. Bazı insanlar bunu kavrayamadıkları için, ulusal sorunla, sosyalizm ve enternasyonalizmin ilişkisini, iç içeliğini anlayamıyorlar.

Bize göre Kürt sorunu, yukarıda sözü edilen sorunları ve daha başkalarını içinde barındıran, ulusal bir sorundur. Ulusal sorun, bir ulusun hangi yerde, hangi bayrak altında, hangi isimle, nasıl bir ekonomik ve siyasal rejim içinde yaşayacağına, özgür iradesiyle karar verip bunu uygulamaya koymasındır. Yani, ulusal kaderi üzerinde söz ve karar sahibi olması, ulusal kaderini belirlemesidir.

Ulusal sorun, sosyalizmin temel sorunlarından birisidir. Tüm sosyalist

ustalara göre, bir kişinin -üretim araçlarının mülkiyetinin topluma ait olması, üretime, gücü kadar katılıp, ihtiyacı kadar alması gibi- sosyalizmin temel ilkelerini savunması, onun sosyalist olmasını göstermez. Eğer bir insan, bir ulusun -ayrı devlet kurmak dahil- kaderini belirleme hakkını savunmuyorsa, o bir sosyalist değil, egemen ulus milliyetçisidir. Yani ulusal sorunun çözümünü istemek ve bunun için çaba göstermek, sosyalist ve enternasyonalist olmanın en önemli göstergesi, bir insan veya partinin sosyalist olup olmadığını gösteren en temel ölçüdür.

Keza sosyalizme göre ulusal mücadele, işçi sınıfının en yakın dostudur. Çünkü ulusal mücadele, işçi sınıfını sömüren egemen düzene karşı yürütülen demokratik bir mücadeledir. Dolayısıyla, işçi sınıfı adına konuşan birey ve örgütlerin yandaşı olan bir mücadeledir. Ezilen bir ulusun milliyetçiliği, bazılarının dediği gibi "ilkel" değil, tam aksine baskı, zorbalık ve sömürüye karşı yürütülen onurlu bir mücadele aracıdır.

Peki, acaba ulusal mücadeleyi kazanmanın koşulları nasıl yaratılabilir? Bunun maddi temelleri nedir ve nasıl oluşturulur?

Ulusal Birlik, Ulusal Cephe ve Ulusal Devrim

Elbette, Kürt toplumu için sosyalizme geçiş, ya da sosyalist devrim, bugünün sorunu değildir. Biz hayalci insanlar değiliz. Ülkesi birkaç devlet tarafından bölüşülmüş, her parçada özgürlük mücadeleleri acımasızca bastırılan, yok edilmek istenen Kürt halkı, günümüzde bir varlık yokluk sorunuyla yüz yüzedir. Bu nedenle bizim yakın görevimiz, şüphesiz ki ulusal kurtuluş mücadelesidir.

Partimiz, bunu daha başından itibaren ulusal kurtuluş devrimi, diğer bir tabirle Milli Demokratik Devrim olarak

nitelemiştir. Yani, öncelikle Kürdistan üzerinde yabancı boyunduruğuna son vermeyi, Kürt ulusunun özgürleşmesini ve demokratik bir toplum konumuna gelmesini amaçlamaktadır.

Kürdistan Sosyalist Partisi olarak, 30 yıldır Kürt toplumunu, sömürgeci Türk rejiminin sömürü ve baskı mekanizmaları hakkında bilinçlendirmek, örgütlemek ve ulusal kurtuluş görevlerine hazırlamak için aralıksız ve kararlı biçimde çalışıyoruz. Bu amaçla, kitleler içinde örgütlenip, toplumun en bilinçli unsurlarını kendi saflarımıza katmaya çalışıyoruz. Tüm ulusal güçleri, mümkün olduğunca geniş bir ulusal cepheye bir araya getirmek için sürekli çaba gösteriyor, bu çabalarımızı kararlılıkla sürdürmeye devam ediyoruz.

Ulusal cephe, başından beri programımızın temel bir hedefiydi. Bu konuda da sözümüz ve eylemimiz her zaman birbirine uygun oldu.

Yayınlarımızda, başından beri yurtsever güçlerin ilişkilerine zarar veren şiddet eğilimlerine, kardeş kavgasına karşı çıktık, yurtsever güçlerin birliği için çağrı yaptık. Yayınlarımız bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Bu çalışmaların bazıları sonuçlanmadı. Bazıları sonuçlandı ama, kısa ömürlü oldu. Kamuoyu bizim, söz konusu birlikleri oluşturmak için olduğu kadar, onları yaşatmak için de ne denli çaba gösterdiğimizi bilmektedir.

Ne yazık ki, bir yandan diğer örgütlerin çoğunda görülen istikrarsızlık, bir günden diğerine görüş değiştirme, bölünme, ufanma, sahnedan çekilme, öte yandan, bazı örgütlerin birliğe aykırı düşen sektör tutumları, diğer örgütleri düşman gibi görme anlayışı, onları yok etme ya da sorunları şiddete dayanarak çözme eğilimi, bir ulusal cephe oluşturamamızı engelledi. Bazı partilerin politikasını güçlü biçimde etkileyen hatta yön veren dış etkenler de,

onların birliğe yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkiledi.

Bütün bu olumsuz etkenler yüzünden, tüm iyi niyetli çabalarımıza rağmen, bugüne kadar Kuzey Kürdistan'da bir ulusal cephenin oluşmasını başaramadık. Bundan çıkarılacak dersler ise şunlardır:

Bir ulusal cephenin oluşması için gerekli sorumluluğu duyan, istikrarlı, bir günden diğerine yok olmayan, bir günden diğerine politikası değişmeyen örgütler gerekir. Ayrıca, yurtsever örgütler arasında şiddet dışlanmalı, demokratik ilişkiler egemen kılınmalıdır. Örgütler arasında güven duygusu ancak böyle oluşur ve büyüklü küçüklü tüm örgütleri ortak bir program üzerinde bir araya getirmek, ancak böyle mümkün olur.

PSK, kuruluşundan beri, Kürtler arasında kalıcı bir birliğin oluşturulmasını önemsemi ve bunu sağlamak için, büyük bir çaba gösterdi, özveride bulundu.

Bu konuda ilk adımı, 12 Eylül 1980 öncesinde attık. Yaptığımız öneriyi kabul eden, DDKD ve KUK'la UDG (Ulusal Demokratik Güçbirliği) adıyla bir birlik oluşturduk. 1981-1984 yılları arasında 5 örgütün katılımıyla, HEVKARİ çalışmasını yürüttük. Yine, uzun süren bir çalışmanın ürünü olarak 1988 yılında, Kuzey Kürdistan'lı 8 örgütün katılımıyla, TEVGER (Kuzey Kürdistan Kurtuluş Örgütü)'nü kurduk. 1993 yılında PKK ile bir protokol imzaladık ve 12 Kuzey Kürdistan'lı örgütün içinde yer aldığı bir cephe çalışmasını başlattık.

1990 yılında, ülkede legal bir partinin kurulması fikrini ortaya attığımızda, tabiri caizse kıyamet koptu. Herkes bu projemizi, "pasifizim, teslimiyetçilik, parlamenterizm, Kürt sorununu Türk Parlamentosu'nun insafına teslim etme" biçiminde değerlendirdiler. Buna rağmen biz çalışmalarımıza devam ettik. Daha sonra, projemize karşı çıkanların da

katılımıyla, 1990 yılında, HEP (Halkın Emek Partisi) kuruldu. İlegal çalışmalara katılmayan birçok deneyimli, birikimli Kürt aydın ve politikacısı bu partiye katıldılar. Bu zenginleşme sonucunda HEP kısa bir zaman içinde örgütlendi ve kitleselleşti. Bu yüzden Kürdistan'da tüm düzen partileri, tabelalarını indirmek zorunda kaldılar. PKK'nin hegemonyacı davranışları yüzünden, bu güzel proje ne yazık ki, uzun ömürlü olamadı. HEP'in dağılması üzerine, 1993 yılında, yine aynı amaçla, DEP (Demokrasi Partisi) kuruldu. Bu parti de, totaliter, tekilci, hegemonyacı siyasi anlayışın kurbanı oldu.

Daha sonra da DDP, DBP ve benzeri, düzen tarafından kapatıldıkça yerlerine yenileri açılan legal partilerin kuruluşuna destek verdik. Kürt sorununa duyarlı yurtsever çevrelerin katılımıyla 1992 yılında KÜRT-KAV (Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı) adlı kültürel vakfın kuruluşuna dayanışma gösterdik.

Keza aynı yıllarda, yurtdışında

PSK, kuruluşundan beri, Kürtler arasında kalıcı bir birliğin oluşturulmasını önemsemi ve bunu sağlamak için, büyük bir çaba gösterdi, özveride bulundu.

Bu konuda ilk adımı, 12. Eylül 1980 öncesinde attık. Yaptığımız öneriyi kabul eden, DDKD ve KUK'la UDG (Ulusal Demokratik Güçbirliği) adıyla bir birlik

oluşturduk. 1981-1984 yılları arasında 5 örgütün katılımıyla, HEVKARİ çalışmasını yürüttük. Yine, uzun süren bir çalışmanın ürünü olarak 1988 yılında, Kuzey Kürdistan'lı 8 örgütün katılımıyla, TEVGER (Kuzey Kürdistan Kurtuluş Örgütü)'nü kurduk. 1993 yılında PKK ile bir protokol imzaladık ve 12 Kuzey Kürdistan'lı örgütün içinde yer aldığı bir cephe çalışmasını başlattık.

1990 yılında, ülkede legal bir partinin kurulması fikrini ortaya attığımızda, tabir caizse kıyamet koptu. Herkes bu projemizi, "pasifizim, teslimiyetçilik, parlamenterizm, Kürt sorununu Türk Parlamentosu'nun insafına teslim etme" biçiminde değerlendirdiler. Buna rağmen biz çalışmalarımıza devam ettik. Daha sonra, projemize karşı çıkanların da katılımıyla, 1990 yılında, HEP (Halkın Emek Partisi) kuruldu. İlegal çalışmalara katılmayan birçok deneyimli, birikimli Kürt aydın ve politikacısı bu partiye katıldılar. Bu zenginleşme sonucunda HEP kısa bir zaman içinde örgütlendi ve kitleselleşti. Bu yüzden Kürdistan'da tüm düzen partileri, tabelalarını indirmek zorunda kaldılar.

kurulan bir çok birlik çalışmasına katkıda bulunduk, bu çalışmaların çoğunda öncü bir rol oynadık. 1993 yılında başlayan cephe çalışması PKK'nın olumsuz tutumu yüzünden başarıya ulaşamayınca, 1995'te Kürt partileri arasında Kürdistanlı Örgütler Platformu oluşturuldu ve bu birlik daha sonra, 1999 yılında Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'na (PNK-BAKUR) dönüştü. Bizim ısrarlı çabalarımız sonucu 2002'de DEM-KURD (Avrupa Kürtleri Demokratik Örgütler Koordinasyonu), 2002'de İNİSİYATİF (Avrupa Kürt İnisiyatifi), yine 2002'de son olarak, bütün bu kurumları kapsayan PLATFORM (Avrupa Kürt Platformu) kuruldu.

Ne yazık ki bu çabalardan istenen sonuçlar tam olarak alınamadı. Ortadoğu'da, başta biz Kürtler olmak üzere, tüm halkları ezen ve sömüren yasağcı, baskıcı, tekilci, totaliter, üniter siyasi anlayıştan kurtulamayan çevreler yüzünden, kalıcı bir birlik oluşturamadık.

Ulusal birlik ve ulusal cephe ancak, katılımcı, paylaşımcı, demokratik, çoğulcu bir kültür içinde yeşerir. Ulusal birlik ve cephe ancak, böyle bir anlayış ve kültür içinde kök salıp büyüyebilir ve kalıcı kazanımlar sağlayabilir. Ne yazık ki bu konuda bir çok aydın, politikacı ve örgütlerin kafası hala çok karışık.

Partimiz, yurtdışında Kürt emekçilerinin, kadınların, gençlerin demokratik örgütlerde bir araya gelmesi için de yoğun çabalar harcadı ve bu türden çalışmalara destek verdi. Bu kurumlar arasında uzun yıllardır yurtdışında, Kürt sorununun dış kamuoyuna tanıtılması, halkımızın yurt içindeki mücadelesine dayanışma ve destek kazanılması ve Kürt dili ve kültürü alanındaki yoğun çalışmalarıyla büyük saygınlık kazanan KOMKAR'la, Kürt kadın ve gençlik hareketindeki çalışmalarına, hem kadınların ve gençliğin

sorunlarının çözümüne, hem de Kürt sorununa değerli katkılar sunan KOMJIN ve KOMCIVAN'ın adlarını saymak gerekir.

Her Birlik İyi, Her Bölünme Kötü müdür?

Çeşitli çevrelerden partimize yönelik önemli bir eleştiri de, bazı birlik çalışmalarına karşı çıkıp katılmamamızdır. Evet, Kürtler arasında kalıcı bir birliğin kurulmasını bu denli önemsememize karşın, geçmişte yapılan bazı birlik çalışmalarına katılmadık ve bu çalışmalara karşı çıktık. Bize göre, her birlik iyi, her bölünme kötü değildir.

Öteden beri Türkiye'de Kemalist, liberal, islami, sosyalist ve Alevi çevreleri, birlik çağrıları yapıyorlar. Birbirinden farklı amaçlarla oluşturulan bu birliklerin tümünün, Kürt sorununa yaklaşımın aynı olması, dikkat çekicidir. Bunların ortak amacı, Kürt ulusal birliğini engellemek, Kürt ulusal kimliğini sulandırmak, saptırmak, zayıflatmak, düzen içine çekip, süreç içinde yok etmektir. Bu tür birlikleri savunmak ve içinde yer almak düşünülebilir mi?

Bu tür birlik yanlısı kimselerin, "Bırakın şu Türklük-Kürtlük laflarını, elhamdülillah hepimiz Müslümanız. Veya hepimiz sosyalistiz. Ya da hepimiz Aleviyiz." Sözleri, ulusal kimliğimize kurulmuş tuzaklardır. Onlar, bizden ulusal kimliğimizi, din, sınıf ve mezhep kimliğimize kurban etmemizi istiyorlar.

Bu konunun daha iyi anlaşılması için, yakın tarihte yaşanan iki örneği hatırlamakta yarar var. Bir zamanlar Türk-İş, işçi sınıfını bünyesinde barındıran tek sendikaydı. Yani Türkiye proletaryasının ekonomik birliğini sağlamış bir sendikaydı. Ama bu birlik sarı sendikacılığın temsilciliğini yapan bir birlikti.

İşçiler bu işbirlikçi yapıya süreç içinde

karşı çıkmaya başladılar. Sendika ağalarına yönelik muhalefet giderek yaygınlaşmaya, örgüt içi mücadele giderek yükselmeye başladı. Örgüt içi mücadele ile Türk-İş'in, sarı sendikacılık anlayışının değiştirilmesinin mümkün olmadığı anlaşıldı. Maden-İş, Cam-İş, Petrol-İş gibi bazı sendikaların öncülüğünde, sendikayı bölme hareketi başlatıldı. Sonuçta sınıf sendikacılığını kendine rehber edinen DİSK kuruldu.

Birçok insan, DİSK'in kuruluşunu, Türkiye işçi sınıfına zarar veren, bölücü bir hareket olarak niteledi. Ama zaman içinde bu bölünmenin işçi sınıfına zarar değil yarar getirdiği görüldü. DİSK'in sınıf çıkarını öne alan sendikacılık anlayışı ve mücadelesi, yalnız DİSK üyelerine değil, sarı sendikacılığını sürdüren Türk-İş'e bağlı işçilere bile, çok şeyler kazandırdığı görüldü.

1960'lı yıllarda Türk ve Kürt sosyalistleri, aynı örgütler içinde çalışıyorlardı. Zamanla "ulusal sorun" konusunda farklı düşündükleri ortaya çıktı. Bunun üzerine bizler, Türk yoldaşlarımızdan ayrılıp, TKSP isimli ilk bağımsız Kürt sosyalist partisini kurduk. O zaman da birçok Marksist kişi, örgüt ve hatta devlet, bu ayrılmanın sosyalist enternasyonale aykırı, Türkiye proletaryasını bölen Bundçu bir hareket olduğunu söylediler.

Zamanla bu bölünmenin, iki halka ve onun proletaryasına zarar vermediği, aksine çok şeyler kazandırdığı ortaya çıktı. Bu bölünme hareketi, yalnız Kürt sosyalistlerinin değil, Kürt sosyal demokrat, liberal, Alevi ve hatta Müslümanlarının bile ufkunu açtı. En önemlisi bu bölünme, Kürt ulusal mücadelesinin bugüne ulaşmasına hizmet etti. Ona büyük bir ivme kazandırdı.

O halde, şu konunun altını bir kez daha çizmek gerekiyor. Birlik olsun da nasıl

olursa olsun görüşü yanlış ve ayrıca da, çok tehlikeli bir anlayıştır. Geçmişte, PKK, KADEK, HADEP, DEHAP gibi örgütler tarafından kurulan birliklerin, Kürt ulusal mücadelesine nasıl zarar verdiğini unutmamalıyız. Bu çevrelerin en son 28 Mart yerel seçimlerinde, Karayalçın benzeri kişilerle yaptıkları "ittifakın" kime yarar, kime zarar verdiğini hep beraber gördük.

Bu tür yanlış birliklerin hedefi, birlik anlayışımızı sulandırmak, hedef şaşırtmak ve ulusal kimliğimizi sistemin içine çekip yok etmektir. Onlar, bizden, ulusal kimliğimizden vazgeçmemizi, varlığımıza kendi elimizle son vermemizi istiyorlar.

Kafa Bulandıran Bir Konu, Kimlik Karmaşası

Birlik tartışmalarında kafa karıştıran önemli bir konuya dikkat çekmek istiyoruz. Dünyanın neresinde ve hangi toplumda yaşarsa yaşasın, her insan birden fazla kimliğe sahiptir. Her insan, yaşadığı toplum içinde, bir kimliğiyle yöneten, başka bir kimliği ile yönetilen, bir kimliğiyle sömüren, diğerleriyle sömürülen, bir kimliğiyle efendi, diğer bir kimliğiyle de köle konumundadır.

Herhangi bir adamın toplumsal konumunu, sosyal statüsünü belirleyen temel kimlikleri ırk, sınıf, cins, renk, ideolojik ve inançsal kimliklerdir. Meslek, cinsel tercih, giyim kuşam anlayışı, mutfak zevki, eğitim durumu, müzik ve futbol taraftarlığı vs. gibi onlarca kimlik de, keza insanları birbirinden farklı konuma getiren yan kimliklerdir.

Bu çoğulcu kimlikler arasındaki çelişkiler yüzünden insanların kafası genellikle karmakarışıktır. Egemenler, okul, mabet, kışla, basın-yayın kurumları aracılığıyla bu konuyu bilinçli olarak daha da karmaşık hale getirmeye çalışıyorlar. Ve bu kimlik karmaşasından yararlanıp,

toplumsal grupları birbirine karşı kışkırtarak, gerektiğinde vuruşturarak toplumu daha kolay yönetiyorlar. Örneğin, Türkiye’de emekçi bir Türk kadını sınıf ve cins kimliğinden dolayı kurulu düzene karşı çıkarken, Kürt sorununda kurulu düzeni savunabilmektedir. Alevi bir Kürt kapitalisti ise, ırk ve mezhep kimliğinden dolayı düzene karşı çıkarken, sınıf kimliğiyle düzene sahip çıkabilmektedir. İşte bu kimlik karmaşası yüzünden milyonlarca insan, ekonomik, sosyal ve siyasal mücadele sürecinde, çoğunlukla yanlış yerde saf tutarlar. Böylece değişmesini istedikleri kurulu düzene yandaş olurlar. Onun güçlenmesine katkı sunarlar.

Kimlik Karmaşasından Nasıl Kurtulabiliriz?

Bu karmaşadan kurtulmak için iki konuda kafamızı netleştirmemiz gerekiyor. Bunun için her şeyden

Kürt ulusal hareketi, rejimin legal kanalları tıkmış olması nedeniyle, gizliliğe, yani illegaliteye bir ölçüde mecbur olsa bile, mücadelesini şiddete yönelmeden de sürdürebilirdi. İzlenebilecek pek çok barışçıl yol ve yöntem,

kullanılabilecek pek çok araç vardı. Örneğin, KDP daha 1960’lı yıllarda örgütlenmişti. Partimiz, başlangıçtaki adıyla Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi, 1974 yılı sonlarında kurulmuştur. Bizi başkaları izledi. Özgürlük Yolu Dergisi’ni ve Roja Welat gazetesini bu yıllarda yayın hayatına soktuk. Bunlar bir bölümüyle veya yarı yarıya Kürtçe çıkan yayınlardı. Tüm engellemelere karşılık, Özgürlük Yolu 10 bin dolayında, Roja Welat ise 30-40 bin dolayında bir tiraja sahiplerdi ve bunları Türkiye’nin dört bir yanında, Kürdistan’ın en ücra köşelerinde dağıtabiliyorduk. Her yanda mantar gibi legal kültür dernekleri fişkırtıyordu. Seçimlerde, Diyarbakır ve Ağrı belediye başkanlıkları örneklerinde olduğu gibi, iyi sonuçlar alıyorduk. Kürdistan’da, faşist ve gerici örgütlenmeleri dışlayacak kadar büyük bir ulusal uyanış vardı. Sendikal hareket güçleniyor, yığınsal eylemler boy veriyordu.

önce, kimliklerimiz arasındaki çelişkileri, önemine göre bir sıralamaya tabi tutmamız gerekir. Zira mücadeleden başarıyla çıkmanın temel şartlarından biri, toplumdaki mevcut tüm çelişkileri tespit etmek, onları önem sırasına göre sıraya dizmek ve temel çelişkiyi gündemin ilk sırasına koymaktır. Çünkü ancak bu şekilde birliğin, strateji ve taktiklerini doğru olarak tespit edebiliriz.

Sağcı-solcu, dindar-ateist, Sünni-Alevi, kadın-erkek olarak tüm Kürtler, bir Kürt sorununun olduğunu ve bunun çözülmesi gerektiğini söylüyorlar. Zira Kürt sorunu, tüm Kürtlerin ortak bir sorunudur. O zaman doğru birlik, tüm Kürtleri kucaklayıp yan yana getiren, ortak özelemlerde buluşturan bir birlik olabilir. Yani Kürtler için başat sorun ulusal çıkardır.

Üniterlik mi, Çoğulculuk mu?

Kürt toplumundaki mevcut tüm çelişkileri, acaba üniter bir anlayışla mı, yoksa çoğulcu bir anlayışla mı, çözebiliriz? Bu sorunun cevabı, kafalardaki karmaşayı çözecek ikinci önemli faktördür.

Geri kalmış ülkelerin egemen çevreleri, toplumu, kendilerince oluşturulan resmi ideolojinin dar çerçevesi içine sıkıştırarak yönetmeye çalışıyorlar. Bu onları kaçınılmaz olarak, bazı kimliklere yandaş olmaya, diğerleri üzerinde baskı kurmaya itiyor. Bu uygulama sonucunda toplumsal gruplar arasında, kin ve düşmanlık duyguları oluşuyor. Başkalarına güvenmeme, içe kapanarak cemaatleşme, entegre olmaya karşı çıkma gibi eğilimler pekişiyor. Güvensizlik içine giren bu toplumsal gruplar kaçınılmaz olarak, en güçlü organizasyon olan devletin kanadı altına sığınmak zorunda kalıyor.

Biz Kürtler, bu yönetim anlayışının en çok acısını çeken bir milletiz. Buna karşın, Kürtler içinde bu çağdışı anlayışı

benimseyen aydın ve politikacıların çokluğu, insanı şaşırtacak düzeydedir. Bırakalım başka halkları, kendi ulusuna bile kan kusturan bu rejimlerin taklit edilmesi elem verici bir durumdur. Türkiye’de sosyalistler, Müslümanlar, feministler, Alevilerin yanında bazı Kürtlerin de, üniter düşünceden yakasını kurtaramamış olması büyük bir talihsizliktir.

Ortadoğu’da, ülkelerini oluşturdukları resmi ideolojiyle yöneten devletleri iyi tanıyoruz. Biz Kürtler, resmi ideolojiyle yönetilen ülkelerdeki zulmün, ilkeliliğin, vahşetin en iyi tanıklarından ve mağdurlarından biriyiz.

O zaman, hala bu tür çağdışı rejimlerin baskıcı, inkarcı, asimilasyoncu zorba politikalarını taklit eden Kürt birey ve örgütlerine şu soruyu sormamız gerekiyor. Kemalistlerin, Baasilerin, Humeyncilerin başaramadıkları bir şeyi acaba biz Kürtler başarabilir miyiz? Yani bizler liberal Kürdü sosyalist, komünist Kürtleri kapitalist yapabilir miyiz? Sünnileri Alevi veya Alevileri Sünni yapabilir miyiz? Yezidi dinini, Alevi kültürünü ortadan kaldırabilir miyiz? Dımili lehçesini yasaklayıp tüm Kürtleri Kurmanci konuşmaya zorlayabilir miyiz?

Biz, her zaman bu tür yasakçı, baskıcı, totaliter üniterci anlayışlara karşı olduk. Örneğin, Partimizin resmi dil konusundaki görüşü, parti programında şu şekilde dile getiriliyor. "**Kürdistan’da resmi dil, Kürtçe olacaktır. Kürtçe’nin Kuzey Kürdistan’da konuşulan Kurmanci ve Zazaki lehçelerine eşitlik temelinde özgürce gelişme olanağı sağlanacak, lehçelerin kaynaşması ve dil birliği doğal sürecine bırakılacaktır. Madde 39.**"

Türk, Fars ve Arap devletlerinin yıllarca yasak, baskı, terör ve kitlesel katliamlarla başaramadıklarını, Kürtlerin başarabileceğini düşünenlerin bulunduğunu biliyoruz. O zaman bunlara ikinci bir soru

sormamız gerekiyor, bu mantıkla Kürtleri yönetmenin adalet, hukuk, vicdan, din, iman ve insanlıkla bir ilgisi olabilir mi?

Diyelim ki, böyle bir siyasi öncülük sonucunda Kürtler bağımsız bir devlet kurmuş olsa, acaba böyle bir devlet, Kürt halkına barış, mutluluk ve refah getirebilir mi? Düşüncenin suç olduğu; bilim, sanat, eğitim, basın ve yayın kurumlarının Kürt devletinin resmi ideolojisinin denetiminde olduğu bir devlet içinde, Kürt halkı mutlu olabilir mi? Bizimle yaşayan diğer halklar mutlu olabilirler mi?

Örneğin, Kürdistan'da yaşayan Türk, Arap, Çerkez, Laz ve Gürcülere "Hepiniz Kürtsünüz, çocuklarınız ancak Kürt diliyle eğitim görebilir. Sizler ana dilinizde kurs açamazsınız, müzik kaseti dolduramazsınız, radyo, televizyon, okul açamazsınız" mı diyeceğiz? Buna karşı çıkanlara işkence mi yapacağız? Kürt resmi ideolojisiyle yönettiğimiz bilim yuvalarına karşı çıkan üniversite öğrencelerini hapse mi koyacağız? Tiyatro, sinema, resim, müzik eserlerinin bazılarını yasaklayarak sanatçıları susturacak mıyız?

Ve en önemlisi bunu yaparak, Kürtleri ve onunla beraber yaşayan diğer halkları, mutlu edebilecek miyiz? Ülkeyi geri kalmışlık zincirinden kurtarabilecek miyiz?

"Hele bir devlet kuralım bunları o zaman düşünürüz." demek soruya cevap vermekten kaçmaktır. Çoğulculuk mu, üniterlik mi? Bunun cevabını hemen şimdi vermemiz gerekiyor. Çünkü verilecek cevap, şu andaki ve yarınılardaki çalışmalarımızın oturacağı ideolojik, politik anlayışımızın temeli olacaktır.

Partimizin Kürdistan'da yaşayan azınlıklarla ilgili politikası, parti programında şu şekilde yer alıyor. **"Kürdistan'da yaşayan azınlık halklar her türlü baskıdan kurtarılacak, ulusal ve demokratik hakları tanınacaktır. Madde 6"**

Günümüz dünyasında, artık resmi ideolojiye dayalı üniter bir devlet yapısıyla insanları yönetmek anlayışı iflas etmiştir. Çağdışı olan bu politik anlayış, tarihin çöplüğüne atılmayı hak ediyor. Çok renkli, çok sesli, katılımcı, paylaşımcı, demokratik yönetim anlayışı, günümüzdeki uygar insanlık ailesinin temel amacı haline gelmiş bulunuyor. Böyle bir yaşam ise, ancak çoğulcu bir kültürel yapı içinde yeşerir ve büyür. Biz geçmişten beri bu politik anlayışı savunduk. Kürt halkı arasında böylesi bir kültürel dokunun örülmesi için de büyük bir çaba gösterdik.

Çoğulculuk Başıbozukluk, Kaos veya Anarşi midir?

Düşünmenin, düşünceyi örgütlemenin serbest olmasını, toplum içinde var olan tüm ulus, etnik azınlık, sınıf, cins, kültür ve dillerin özgür olmasını, başıbozukluk biçiminde değerlendiren insanlarımızın olduğunu biliyoruz. Bunlara göre, bu tür toplumlarda her kafadan bir ses çıkar, toplumsal düzen sağlanamaz, devlet otoritesi yok olur, toplum kaos ve anarşiye sürüklenir, devlet ve toplum batar.

Bu mantık diktatoryal rejimlerin dört elle sarıldığı çağ dışı politikanın tipik bir yansımasıdır. Böyle düşünen kişiler, hayatı siyah-beyaz olarak algırlar. Oysa ki, doğa ve toplumsal yaşam zannedildiğinden daha çok renkli ve karmaşıktır. Her şey bir çelişkiler yumağıdır. Dünyaya dar açıdan bakan kişiler, hayatın bu karmaşasını göremez ve algılayamaz. Dolayısıyla da toplumsal sorunları çözecek projeler üretemezler.

İşte bu yüzden ki, bazı insanlar örneğin çok sesli müziği algılayamaz, dolayısıyla da sevmez. Farklı enstrümanların çıkardığı farklı seslerden oluşan bir senfoniye gürültü olarak niteler.

Bu insanlar, çok sesli müzik örneğinde

olduğu gibi, siyasi yaşamdaki çoğulculuğu da kaos ve anarşi olarak görürler. Çok ideolojili, çok partili, çok renkli ve çok sesli siyasi yaşamı başıbozukluk ve devlet otoritesini yok eden bir faktör olarak değerlendirirler.

Çok sesli bir müzikte her enstrümanın, diğerlerinden farklı bir ses çıkardığı doğrudur. Ama orkestrayı yöneten maestronun çubuğu, bu farklı sesleri birbiriyle uyumlu hale getirerek müziği, insan beynini ve ruhunu renklendiren bir armoniye dönüştürür.

Çoğulcu bir anlayışla yönetilen bir toplumdaki devlet aygıtı da, tıpkı bir maystro gibi tüm birey ve toplumsal grupların, birbirlerinden farklı istem ve özelemlerini, birbirleriyle uyumlu hale getirir. Böyle bir toplumda, her birey ve toplumsal grup başkalarının özgürlüklerine

Kürdistan, iznimize ve isteğimize dışında, 4 ülke arasında paylaştırılmıştır. Aynı ülkenin ve aynı ulusun mensupları olmamıza rağmen, bu bölünmüşlük sonucunda halkımız, her parçada birbirinden farklı bir yapılanma içine girmiş bulunuyor.

Ülkemize el koyan sömürgeci devletler, bu farklılıklardan da yararlanarak, Kürt birey ve örgütlerini birbirine karşı kışkırtarak ve gerektiğinde vurularak yönetiyorlar. Her dört devlet de, kendi Kürdüne kan kustururken, diğer devletin Kürdüne destek veriyorlar. Ama bu devletler aynı zamanda, Kürdistan'ın sömürge statüsünün devamı için de

ortak kurumlar oluşturuyor, ortak projeler yapıp yürürlüğe koyuyorlar.

Bu durum, bir parçada kurulacak birlik ve cephenin, ulusal kurtuluşumuza yetmeyeceğini gösteriyor. Bunun için, parçalar arasında da iyi ilişkilerin ve kalıcı bir dayanışmanın kurulması gerekmektedir. Parçalar arasındaki iyi ilişkilerin bilincinde olan partimiz, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki örgütlerle dostça ilişkiler içinde olmaya hep özen gösterdi.

Elbet biz, Kürdistan'ı bölen zoraki ve yapay sınırları tanımıyoruz. Koşulları olduğu zaman bu sınırları kaldırmak Kürt halkının hakkıdır.

saygı göstererek gönölünce ve özgürce yaşar.

Her kişi ve toplumsal grup, kapılarını diğerlerine açık tutar. Farklı dil, kültür, din ve mezhepten olan insanlar, birbirleriyle etkileşim içine girerler. Bunun sonucunda insanların maddi ve manevi dünyası zenginleşir, renklenir. İnsanların ruhu ve beyni daha da yaratıcı bir hale gelir. Toplumdaki maddi ve manevi üretim artar.

Biz, parti olarak yaşama hep bu çoğulcu gözle baktık. Hem partimiz içinde, hem de halkımız içinde böylesi bir kültürel dokunun oluşması için büyük çaba gösterdik.

İşbirliği ve Dayanışma Politikamız

Bilindiği gibi ülkemiz Kürdistan, iznimiz ve isteğimiz dışında, 4 ülke arasında paylaştırılmıştır. Aynı ülkenin ve aynı ulusun mensupları olmamıza rağmen, bu bölünmüşlük sonucunda halkımız, her parçada birbirinden farklı bir yapılanma içine girmiş bulunuyor.

Ülkemize el koyan sömürgeci devletler, bu farklılıklardan da yararlanarak, Kürt birey ve örgütlerini birbirine karşı kışkırtarak ve gerektiğinde vuruşturarak yönetiyorlar. Her dört devlet de, kendi Kürdüne kan kustururken, diğer devletin Kürdüne destek veriyorlar. Ama bu devletler aynı zamanda, Kürdistan'ın sömürge statüsünün devamı için de ortak kurumlar oluşturuyor, ortak projeler yapıp yürürlüğe koyuyorlar.

Bu durum, bir parçada kurulacak birlik ve cephenin, ulusal kurtuluşumuza yetmeyeceğini gösteriyor. Bunun için, parçalar arasında da iyi ilişkilerin ve kalıcı bir dayanışmanın kurulması gerekmektedir. Parçalar arasındaki iyi ilişkilerin bilincinde olan partimiz, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki örgütlerle dostça ilişkiler içinde olmaya hep özen gösterdi.

Elbet biz, Kürdistan'ı bölen zoraki ve yapay sınırları tanımıyoruz. Koşulları oluştuğu zaman bu sınırları kaldırmak Kürt

halkının hakkıdır.

Öte yandan, yıllar öncesi oluşmuş bu sınırlar ne denli haksız ve gayri meşru olursa olsun, bir gerçektir, bugünden yarına hemen ortadan kaldırılamazlar. Bu sınırların yarattığı etkiler vardır. Her parçadaki politik durum birbirinin aynı değildir. Her parçada Kürt halkının mücadelesi, o parçanın koşullarına uygun yol ve yöntemler izlemelidir. Bunu da en iyi o parçadaki halkımızın bağrından çıkmış örgütler yapabilir. Zaten somutta her parçanın örgütleri ayrıdır ve o parçalardaki mücadele onların öncülüğünde yürümektedir.

Değişik parçaların örgütleri arasında ilişkilerin dostça ve kardeşçe olması çok önemlidir. Bu örgütler, birbirlerine dayanışma göstermeli, yanlışlar dostça eleştirilmeli, var olan sorunlar görüşmeler yoluyla çözülmeli; sorunların çözümü için asla baskıya ve şiddete başvurulmamalıdır.

Partimiz, başından beri bu anlayışı kararlılıkla izledi. Bu nedenle de diğer parçalardan örgütlerle aramızda, kimi konularda görüş ayrılıkları ve bazen sert eleştiriler olsa da güven ilişkileri ağır bastı ve zamanla sağlam dostluklar oluştu.

Tüm parçalar için tek örgüt, ya da tek devrim anlayışları hayalci, aynı zamanda sakıncalıdır. Çünkü bu anlayış, bir örgütü diğer parçaların içişlerine müdahaleye götürür ve oradaki örgütlerle ve halkla karşı karşıya getirebilir, değişik parçaların örgütleri arasında çatışmalar ve kardeş kavgaları yaratabilir. Geçmişte bunun örneklerini çok yaşadık.

Geçmişte, KDP-Irak, YNK ve KDP-İran arasında yaşanan gerginlik ve çatışmaların yarattığı acıları unutmüş değiliz. Son olarak, PKK'nin, bu anlayıştan hareketle önce Suriye Kürtleri arasında, daha sonra Güney Kürdistan'da, son olarak da Doğu Kürdistan'da örgütlenmesi, PKK'yi bu parçalardaki örgütlerle karşı karşıya getirdi. Özellikle Güney Kürdistan'da olup bitenler bunun somut

örneğidir. PKK, bu parçanın içişlerine karışmış, onlarla birkaç kez çatışmış, bu da parçalar arasındaki güven ilişkilerini sarsmış, boşuna kan kaybına yol açmış ve sonuçta düşmana yaramıştır.

Öte yandan, değişik parçalar arasında işbirliği, dayanışma ve uyum gerekli ve son derece önemlidir. Partimiz, başından beri diğer parçalardaki Kürt ulusal mücadelesiyle kardeşçe bir dayanışma içinde oldu. Onların sömürgeci rejimlere karşı mücadelelerini destekledi, ulusal mücadeleye zarar veren yanlışlarını ise eleştirdi.

Partimiz, dört parçanın yurtsever örgütleri arasında bir dayanışma ve koordinasyon örgütü, bir konsey ya da ulusal kongre oluşturmak için, 1980-1990 yılları arasında diğer parçalardan bazı partilerle, özellikle de Kürdistan Yurtsever Birliği (Irak), Kürdistan Demokrat Partisi (İran), PPKS (Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi), Irak ve Suriye komünist partileriyle birlikte aktif çaba gösterdi. TEVGER'in kuruluşundan sonra bu çalışmaları bir dönem TEVGER olarak, Irak Kürdistanı Cephesi ve İran KDP ile birlikte yürüttük. Bu çalışmalar kamuoyunca bilinmektedir. Daha sonraki yıllarda da, şu ya da bu örgüte uydu olacak türden değil, ama dört parçadan örgütleri temsil edecek gerçek anlamda bir ulusal kongre için yoğun çaba gösterdik.

Ne yazık ki tüm bu çabalar, örgütlerin aralarındaki sorun ve çatışmalar ve kimi dış etkiler yüzünden başarıya ulaşamadı. Birlik için partimiz açısından hiçbir engel, hiçbir olumsuz etki söz konusu değildi. Çünkü bu örgütlerden hiçbirleriyle çatışma içinde değildik, kimseyi düşman olarak görmüyorduk ve herhangi bir sömürgeci ülkeyle de, politikamızı ipotek altına sokacak, elimizi bağlayacak bir ilişkimiz yoktu. Biz, Kürdistan Sosyalist Partisi olarak başından beri bağımsız bir politika

izledik ve ulusal hareketin çıkarları neyi gerektiriyorsa onu yaptık. Her yerde ve her zeminde, ulusumuzun çıkarına uygun bir politika izledik. Bu konuda da alnımız açıktır.

Son olarak, 2004 yılının Ocak ayında, partimizin eski ve yeni sekreterinin de içinde yer aldığı bir heyet, Güney Kürdistan'ı ziyaret etti. Bir ay kadar süren ziyaret esnasında KDP ile YNK başkanları ve yetkilileriyle toplantılar yaptık. Güney Kürdistan'ın içinde bulunduğu durum, buradaki soydaşlarımızın mücadelesine yapabileceğimiz katkılar ile ortak bir Kürt politikasının oluşturulması üzerine görüş alış verişinde bulduk. Kürtler arasında ilkeli, kalıcı, uygulanabilir stratejik bir birlik politikasının oluşturulması çalışmalarımızı devam ettirmek kararındayız. Zira hayat ve tarih bizi böyle bir birlik politikası oluşturmaya itiyor. Kürt ulusu 200 yıldan beri, kaderini belirlemek için savaşıyor. Ne yazık ki hala son hedefimize ulaşmış değiliz. Çünkü ilkeli, kalıcı bir strateji ve uygulanabilir bir politika oluşturamadığımız için, önümüze çıkan tarihi fırsatlardan yararlanamıyoruz.

Diğer Halklar ve Demokratik Güçlerle Dayanışma Politikamız

Dünyanın her hangi bir yerinde, her hangi bir topluma yönelik baskı ve sömürü şüphesiz, en çok o toplumsal grubu etkisi altına alır. Ama bu etki, tıpkı suya atılan bir taşın dalgaları gibi etrafa yayılarak, diğer grupları da etkiler. Dolayısıyla, her toplumsal olay, tüm toplumsal gruplar arasında çıkar birliği ve çıkar çelişkilerini içinde barındırır. Her hangi bir haksızlığa karşı çıkanlar, bu karmaşık ilişkiyi görüp, ona uygun davrandıkları ölçüde başarı kazanabilirler.

Kürt sorununun gerçek sahibi, elbette

ki Kürtlerdir. Dolayısıyla sorunu çözecek asli unsur da Kürtler olacaktır. Ama mücadeleyi kazanmanın önemli şartlarından biri de, dost ve düşman güçleri doğru tespit etmek, dost güçlerle ilkeli ve kalıcı iş ve güç birliklerini oluşturmaktır. Küreselleşen dünyamızda dostların desteğini almak, giderek daha da önem kazanıyor.

Bu sebeplerden dolayı biz başından beri, Kürt halkıyla yan yana yaşayan halkların ilerici, devrimci, barışsever, demokratik güçleriyle dayanışmaya büyük önem verdik. Yan yana yaşadığımız halklarla dayanışma içinde olmak, ittifaklar, politikamızın temel taşlarından biridir.

Ülkemizi bölüşen devletler, yan yana yaşadığımız halkları bize karşı kışkırtmak, halklar arasında kin ve nefret tohumları ekmek, onları çatıştırmak, böylece bölüp kolayca yönetmek için ne lazımsa yapıyorlar. Sapla samanın birbirine karışması sonucunda, içimizdeki bazı dar ufuklu kimseler, Türk devletiyle Türk halkını özdeşleştirerek, Türk halkına düşmanlık ediyorlar. Biz her zaman, sömürgecilerin önümüze koyduğu bu tuzağa düşmemeye özen gösterdik.

Halkımızın yüz yüze kaldığı ağır sömürgeci zulüm ve sömürü, kuşku yok ki bizde de, bunu yapanlara karşı derin kin ve nefret duyguları yaratıyor. Ancak politikalarımıza yön veren asla bu tür duygular değil, sağduyu ve siyaset biliminin temel kuralları oldu. Sömürgeci yönetimlere ve baskı politikasının sorumlusu egemen güçlere karşı derin bir kin ve nefret duysak da Türk, Arap ya da Fars halklarını hiçbir zaman düşman olarak görmedik. Aksine onlarla ortak çıkarlarımızı öne çıkardık. Onları da ezen, zulüm rejimlerine karşı, demokrasi, özgürlük ve sosyalizm için dayanışma gereğini her zaman vurguladık. Bu halkların saflarındaki dost insanlara, gerçek aydınlara, ilerici, demokrat ve devrimci güçlere her zaman güven duyduk

ve onlarla dostluk politikalarına önem verdik.

İnanıyoruz ki, Kürt halkının çıkarına uygun olan politika da budur. Geçmişte bu şekilde Kürt halkının mücadelesine bir hayli dostlar edindik. Sömürü ve baskı rejimine karşı dayanışmanın, ortak mücadelenin güzel örneklerini verdik. 12 Eylül sonrası altı sol örgüt arasında oluşan Sol Birlik, bunun iyi bir örneği idi.

Eğer Kürt ulusal hareketi bu politikayı bir bütün halinde kararlılıkla izleyebilse, bugün Türk halkının ve yan yana yaşadığımız öteki halkların saflarında çok daha geniş ve etkin dost güçlere sahip olacaktık. Gerici rejimlerin bu halkları bize düşman etme çabalarını büyük ölçüde boşa çıkarabilecektik.

Ne yazık ki Kürt ulusal hareketi içinde herkes bu ileri, geniş ufuklu politikayı görüp kavramadı. Bazıları bunu önemsemediler; aksine, sözde Kürt yurtseverliği adına, yan yana yaşadığımız halklarla dostluk bağlarını zayıflatan, koparan sekter politikalar izlediler. Kimi bilerek, kimisi ise bilmeyerek, Türk devletiyle Türk halkını bir birine karıştırarak, Kürt halkının dostunu ve düşmanını sağlıklı biçimde belirlemesini engellediler. Böylece, hangi niyetle olursa olsun, sonuçta sömürgeci rejimlerin işini kolaylaştırdılar.

Partimiz, Kürt halkının özgürlüğü sorunuyla Türkiye’de demokrasi sorunu arasındaki güçlü bağı, daha baştan sağlıklı bir şekilde ortaya koydu. Partimizin kuruluşunun ardından yayın hayatına başlayan, Özgürlük Yolu Dergisi’nin Haziran 1975’te çıkan ilk sayısının ilk yazısı şu başlığı taşıyordu: "**Acil Görev Demokratik Ortama Geçistir.**"

Bu yazıda toplumun faşizm ile demokrasinin yol ayrımında olduğunu, acil görevin faşizmi engellemek olduğunu belirtiyor ve şöyle diyorduk. "**Faşizmin yenilgiye uğraması, demokratik güçlerin**

zaferi, hiç kuşkusuz, devrimci hareketimize geniş ufuklar açacaktır." Partimizin başından beri temel sloganlarından biri, hatta başlıcası, "Türkiye'ye Demokrasi Kürdistan'a Özgürlük!" oldu.

Bu dönemde bizim dışımızdaki Kürt örgüt ve gruplarının çoğu, nerdeyse tamamı, demokrasi mücadelesini ve her iki halkın faşizme karşı ortak mücadelesini küçümsüyor, reddediyor, faşizme karşı mücadelenin Kürtlerin işi olmadığını söylüyorlardı.

Bizimle onlar arasındaki bu görüş farkı yıllarca sürdü ve zaman bizi haklı çıkardı. Geçmişte, demokrasi mücadelesini küçümseyenler, hatta bu yüzden bizi reformculukla ve Kürt ulusal mücadelesini Türk solunun kuyruğuna takmakla suçlayanlar, aradan onlarca yıl geçtikten sonra bizim görüşlerimize geldiler. Gelmekle de kalmayıp, daha da ötelere savrulduklar, "Demokratik Cumhuriyet" adna, Kürtlerin öteki temel istemlerini yok saymaya kadar işi vardırıdılar.

Bu davranış, ya hep ya hiç mantığının politikadaki garip bir tecellisidir.

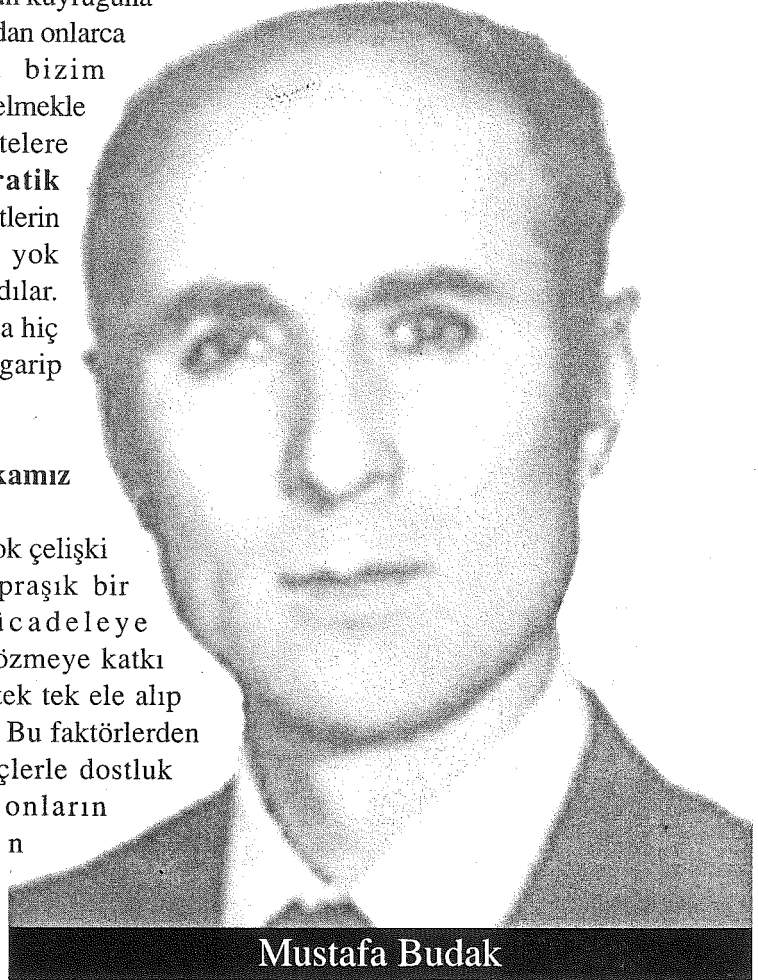
Uluslararası Politikamız

Kürt sorunu, içinde çok çelişki barındıran, ağır ve çapraşık bir sorundur. Bu mücadeleye soyunanların, sorunu çözmeye katkı sunacak tüm faktörleri tek tek ele alıp değerlendirmesi gerekir. Bu faktörlerden biri de, uluslararası güçlerle dostluk ilişkisi kurmak ve onların o l a n a k l a r ı n d a n yararlanmaktır.

Kürt halkının kaderini belirleme mücadelesi

uzun yıllardır süregeliyor. Bu uzun süre içinde, ciddi bir uluslararası destek almış değildir. Özellikle biz Kürt sosyalistleri, dünyanın her yerindeki ulusal kurtuluş ve toplumsal ilerleme mücadelelerine hep destek verdik. Ama, başkalarından aynı desteği göremedik. Ezilen halkların dostu olması gereken sosyalist sistemden bile gerekli desteği alamadık. Elbet, bu konudaki tüm kusurları, başkalarına yüklemek doğru değil. Kendi eksiklik ve kusurlarımızı da görmemiz ve özeleştiri yapmamız gerekiyor.

Biz, bu konuda da oldukça duyarlı davrandık ve üzerimize düşenleri yaptık.

Mustafa Budak

Uluslararası planda da parti olarak, özellikle Batı Avrupa'da bulunan Kürt işçi ve aydın kitlemizin örgütlü çabalarıyla, Kürt sorununu uluslararası kamuoyuna duyurmak ve dayanışma sağlamak için yoğun çalışmalar yaptık. Bu alanda, bize dostlar kazandıran, sömürgeci rejimi ise soyutlamaya, köşeye sıkıştırmaya yönelik başarılı bir politika izledik.

Sömürgeci devletlerin, Kürt ulusuna yönelik anti demokratik uygulamaları hakkında, dost ilişkisi içinde olduğumuz yabancı kişi ve kurumları sürekli olarak bilgilendirdik ve uyardık. Bunlarla aramızda uygun iletişim kanalları kurduk ve bu kanalları işlettik.

Yıllarca devam eden sabırlı çalışmalar sonucunda, önemli kazanımlar elde ettik. Bizim ve başka Kürt gruplarının benzer çalışmaları sonucunda, yurtdışında Kürt halkının mücadelesine sempati oldukça arttı. Ne var ki daha sonra PKK'nin yurtdışında giriştiği şiddet eylemleri, bir hayli ses çıkarsa bile, yarar yerine büyük zarar verdi ve Kürt halkına olan sempatiyi azalttı. Kürtle terör, adeta özdeş bir hale geldi. Türk yöneticileri bu konuyu ustaca kullandılar. Bunun sonucunda, Avrupa kamuoyundan kendilerine yönelik eleştiri ve baskıların azalmasını sağladılar.

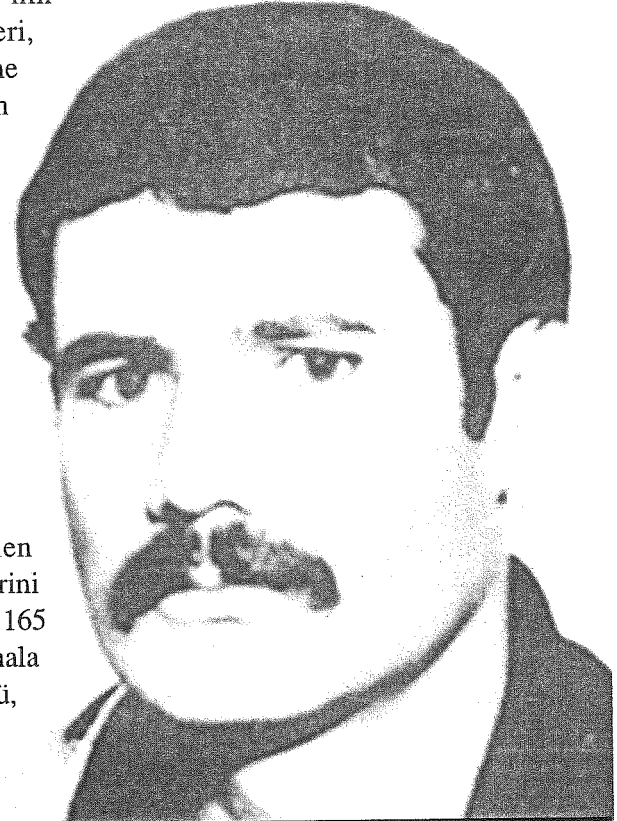
Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkileri

Türkler, 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile birlikte yüzlerini batıya çevirmiş bulunuyorlar. Ancak 165 yıldır batılılaşma çabalarına karşın, hala aradaki mesafe küçülmüş değil. Çünkü, batılılaşma adına yapılan şey, batının üst yapı kurumlarını taklit etmekten öteye gitmiyor. Türkiye, son yıllarda AB'ne girmek için

önüne konulan Kopenhag Kriterleri gereği, ilk kez çekingen demokratik adımlar atmaya başladı. Ama bu değişikliklerin uygulanmasına sıra gelince ciddi bir direniş ve ayak sürüme var.

Biz, Türkiye'nin, kendisinden istenen tüm sosyal, ekonomik ve siyasal düzenlemeleri yaptıktan sonra, AB'ye girmesinden yanayız. Çünkü, yapılacak bu değişiklikler, Kürt sorununun çözümünün önündeki bir çok engeli kaldıracaktır. İnsani ve toplumsal hakların kullanılmasının önü açılacaktır.

Ne var ki yapılacak bu değişiklikler, Kürt sorununun çözümünü gerçekleştirmeye yetmeyecektir. Çünkü; Kürtlerin temel sorunu, ulusal kaderini tayin etmedir. Bu açıdan, Kürt sorununun nihai çözümünü, halkımızın örgütlü mücadelesi sağlayacaktır.

Metin Aksoy

Kürt Sorununun Çözümü İçin, Uygulanabilir Siyasi Çözüm Nedir?

Partimizin uzunca bir dönem, Kuzey Kürdistanlı diğer parti ve gruplardan farklı, özgün politikalarından biri de federatif çözüm önerisidir. Bu konu parti programımızda şu şekilde dile getiriliyor.

"PSK, Kürt halkının ulusal kurtuluşunu, halkımızın kendi kaderini özgürce tayin etmesinde görür. Kürt halkı kendi kendisini yönetmelidir.

Partimiz, Kuzey Kürdistan için bunun iki biçimde olabileceği görüşündedir: Kürt halkı ayrılıp kendi devletini kurabilir veya Türk halkıyla demokratik bir birliği seçebilir.

İkinci durumda birlik, eşit haklara sahip iki cumhuriyetli bir federasyon biçiminde olmalıdır. Kürdistan ayrı bir cumhuriyet halinde örgütlenmeli, kendi parlamentosu, hükümeti olmalı ve her bakımdan Türkiye ile eşit haklara sahip olmalıdır.

Kendi kaderini tayin hakkı için koşullar olgunlaştığında, Kürt halkı bu seçeneklerden birini ya da diğerini seçebilir. Her iki durumda da bağımsız devlet statüsü söz konusudur."

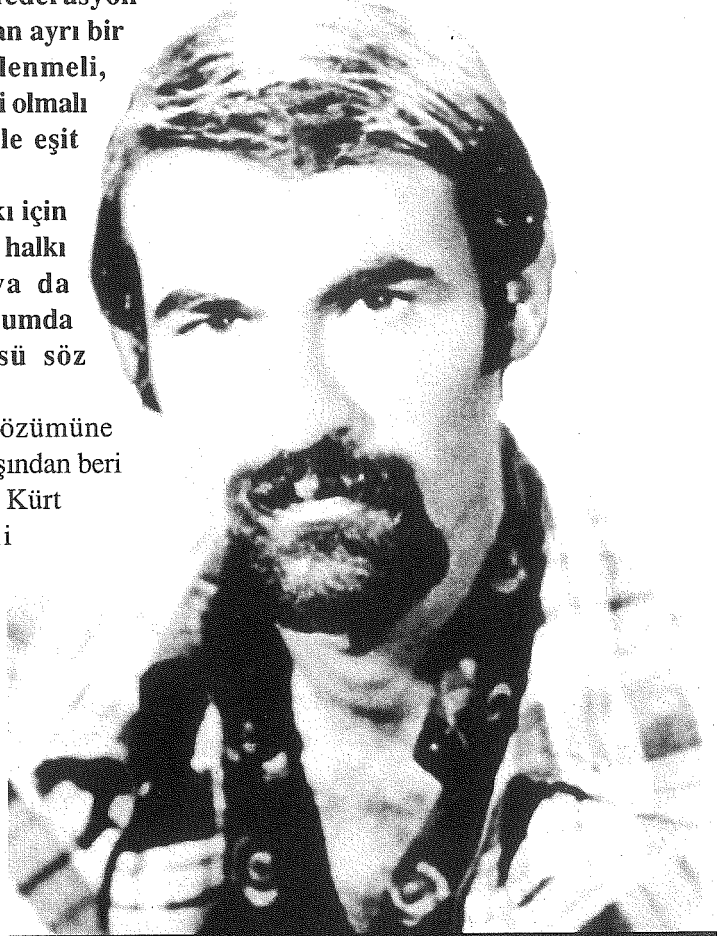
Bizim, Kürt sorununun çözümüne ilişkin ilkesel yaklaşımımız, başından beri bellidir ve değişmemiştir: Bu, Kürt ulusunun kendi kaderini serbestçe tayin hakkıdır. Bize göre bu iki şekilde mümkündür: Bağımsızlık ya da federasyon. Daha doğrusu, ayrı devlet ya da federasyon. Çünkü, ister Kürtler ayrılıp kendi devletlerini kursunlar, ister eşit haklara sahip, iki cumhuriyetli bir federasyon biçiminde Türk halkıyla federal bir birliği seçsinler, her iki durumda da Kürt ulusu

bağımsız olacaktır. Öyle de olması gerekir. Biz, şekli ve biçimi ne olursa olsun, bir bağımlılık statüsünü asla kabul etmiyoruz.

Bu seçeneklerden biri ya da diğerinin gerçekleşmesi ise, nesnel, tarihsel koşullara bağlıdır.

Bilindiği üzere, Kuzey Kürdistanlı örgütlerin hemen tamamı, uzunca bir dönem, bağımsızlık seçeneğini ayrı devlet anlamında mutlaklaştırdılar, federasyon isteğini ise, hep küçümsediler ve bu konuda bizi acımasızca eleştirdiler, önerimizi ihanet olarak değerlendirdiler.

Bizim, federasyon isteminde ısrarcı olmamızın iki nedeni var.

Mustafa Çamlıbel

Birincisi, Kürt halkının Türk halkıyla ve öteki parçalar bakımından, Arap, Fars ve Azeri halklarıyla bir federasyon içinde yaşayabilmesini mümkün görmemizdir. Zira bu istem, sosyalist dünya görüşümüze uygundur. Biz, halkları kardeş sayıyoruz. Onlar özgür oldukları zaman birbirlerine güven duyabilir, bu tür gönüllü birlikler oluşturabilirler. Sovyetler Birliği bir dönemin, böylesine güzel, örnek bir denemesi idi. İsviçre kapitalist dünyada iyi bir örnektir. Elbet başkaca birçok örnek var. Bunun son örneği ise, gerçekte bir federasyon ya da konfederasyondan başka bir şey olmayan Avrupa Birliği'dir.

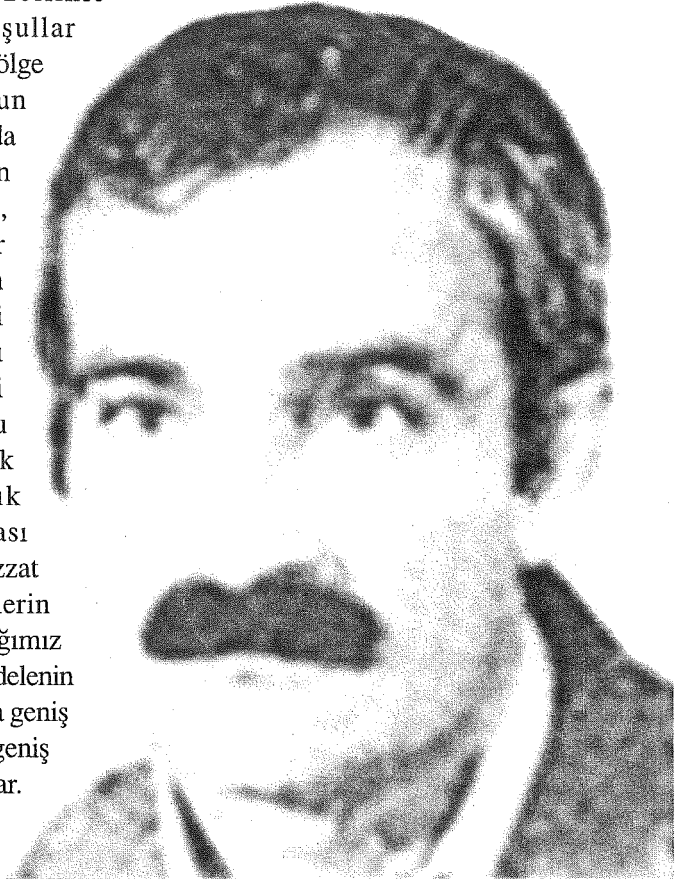
Federasyonu bir seçenek olarak dile getirmemizin, hatta, günümüzün koşullarında ona vurgu yapmamızın diğer bir nedeni ise siyasal gerçekçiliktir. Federasyon istemimiz, özellikle Kürdistan'ı çevreleyen koşullar bakımından daha gerçekçidir, bölge ve dünya dengelerine uygun düşmektedir. Dört devlet arasında bölünmüş ve dört bir yandan kuşatılmış olan Kürtlerin, bölgede olağanüstü değişiklikler olmadıkça, dört devletin sınırlarını değiştirip kendi başlarına bir devlet kurmaları güçtür. Buna ne bölge devletleri fırsat verir, ne de Kürtler bu konuda uluslararası destek bulabilirler. Buna karşılık federasyon istemi, uluslararası planda destek bulacağı gibi, bizzat Kürdistan'ı bölüşmüş devletlerin sınırları içinde yan yana yaşadığımız halkların kamuoyunda da -mücadelenin yükseldiği belli koşullarda- daha geniş bir onay bulabilir. Bizlere daha geniş politik manevra olanakları sağlar.

Güney Kürdistan'daki gelişmeler, federasyon isteminin ne kadar gerçekçi bir çözüm önerisi olduğunu

gösteren bir örnektir. Tarihsel gidiş, bu konudaki düşünce ve öngörümüzün ne kadar doğru olduğunu kanıtladı. Bu sonuç, partimizin siyasi belirlemelerde, ne denli uzak görüşlü olduğunu gösteren başka bir örnektir.

Mücadelede, Uygun Yöntem ve Araçların Seçimi

Bir mücadeleyi kazanmanın temel koşullarından biri de, kullanılacak yöntem ve araçların doğru seçimidir. Kuzey Kürdistan'da koşulların ne olup olmadığına bakmaksızın, şiddeti başlıca çıkar yol sanan ve zamansız silahlı eyleme yönelen Kürt örgütleri, bu konuda ne yazık ki vizyon sahibi olamamışlardır. PKK, bunun son örneğidir.

Ramazan Adıgüzel

Bu konudaki politikamızın dayandığı temel nedenler, kısaca şöyledir. Gerek sınıf mücadelesinde, gerek ulusal mücadelede amaçlara ulaşmak için, değişik mücadele biçimlerine başvurmak, bunları, yerine ve zamanına göre tek tek veya bir arada kullanmak doğaldır. Bizim, mücadele biçimleri konusundaki temel anlayışımız, kısaca böyledir.

Öte yandan, günümüze kadar süregelen toplumsal ve ulusal mücadelelerin zengin deneyimi göstermiştir ki, temel mücadele biçimi siyasaldır. Kitleler mücadeleye kazanılmadan, onlar örgütlenip harekete geçirilmeden devrim yapılamaz. Bu olmadan hiçbir köklü toplumsal değişim sağlanamaz. Kitlelerin bilinçlendirilmesi, örgütlenmesi ve harekete geçirilmesi ise esas olarak zaman isteyen, sabırlı, yoğun, çok yönlü siyasal çalışmayla mümkündür.

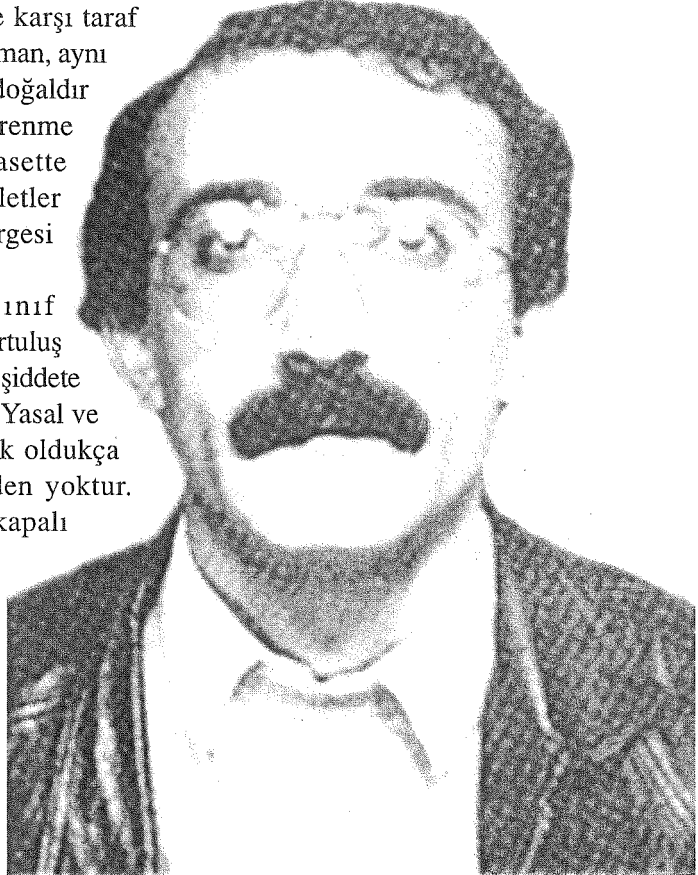
Belli koşullarda, özellikle karşı taraf zora ve şiddete başvurduğu zaman, aynı yöntemlerle karşılık vermek doğaldır ve bir haktır. Zulme karşı direnme hakkı hem dinde, hem siyasette vardır. Bizzat Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi bu hakkı tanımaktadır.

Öte yandan, ister sınıf mücadelesinde, ister ulusal kurtuluş mücadelesinde olsun, silaha ve şiddete başvurmak bir amaç değildir. Yasal ve barışçıl mücadele yolları açık oldukça şiddete başvurmak için neden yoktur. Bunun yanı sıra, bu yollar kapalı olsa bile, otomatikman silahlı mücadeleye başvurmak gerekmez. Emekçilerin ve ezilen bir halkın mücadelesine öncülük etme savıyla ortaya çıkanlar, koşulların silahlı mücadeleye elverişli olup olmadığını, onun ne getirip ne götürceğini iyi hesaplamalıdır. Silaha,

karşı tarafın istediği yerde ve zamanda değil, kurtuluş güçlerine yarayacak yerde ve zamanda başvurmak gerekir.

İşte bu anlayıştan yola çıkan partimiz, silahlı mücadeleyi Kürt halkı için bir günah saymamakla, hatta, meşru bir hak olarak görmekle birlikte, ülkemizin ve bölgenin, özellikle de Kuzey Kürdistan'ın koşullarını değerlendirerek, durumun silahlı mücadeleye uygun düşmediği sonucuna vardı. Parti programımızda bu konuda şöyle deniliyor.

“Ulusal kurtuluş mücadelemizin izleyeceği biçimler, kullanacağı araçlar somut koşullara bağlıdır. Biz, sorunun barışçı ve adil biçimlerde çözülmesini, hem Kürt halkının, hem de komşu halkların daha fazla acı çekmemesini isteriz. Ancak bu salt bize bağlı değil.

H. Ali Akagündüz

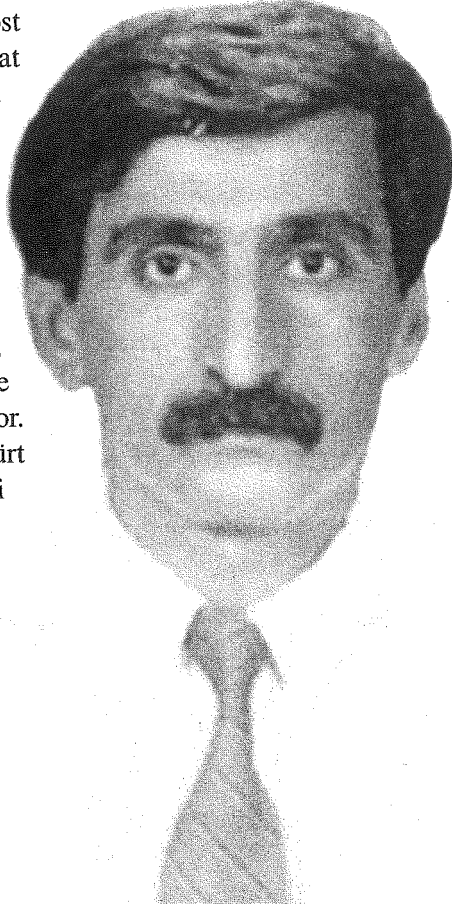
Sömürgeci güçler şimdiye kadar Kürt halkının meşru haklarını tanımaya razı olmadılar ve bu gün de özgürlük mücadelemizi şiddetle bastırmaya çalışıyorlar. Bu durumda bizim de, üzerimizdeki zulüm ve sömürü rejimine son vermek, özgür yaşamak için, meşru olan ve koşullara uygun düşen her araç ve yönteme başvurmamız doğal ve gereklidir.”

Ülkemiz, dört devlet arasında bölünmüştür ve bu güçlerin kuşatması altındadır. Kürdistan'ın ne karadan, ne denizden dışarıya açık bir kapısı yoktur. Bu, silahlı mücadeleye yönelen Kürt ulusal güçlerinin dış dünya ile ilişkilerini büyük ölçüde zorlaştırıyor. Oysa silahlı mücadele güvenilir bir cephe gerisi, lojistik destek ve dış dünya ile yoğun bir trafiği gerektirir. Yardım etmek isteyen olsa bile, bu tür dost yardımlarının, silahın, araçların ve bizzat insanın Kürdistan'a ulaşması güçtür.

Bu nedenle, mücadelemizin tarihi bize pek çok kez, çok açık ve net gösterdi ki, herhangi bir parçada silahlı mücadele yürüten Kürt örgütleri, destek bulmak, gerekli silahı, malzemeyi, yiyeceği sağlamak, cephe gerisi üslerini oluşturmak için sınırın öbür yanına, Kürdistan'ı bölüşmüş olan öteki ülkelere -İran, Irak, Suriye ve Türkiye- başvuruyor. Oysa bu ülkelerin tümünün de kendi Kürt sorunları vardır. Onların her biri Kürdistan'ın bir parçasını elinde tutuyor. Dolayısıyla onların hiçbiri Kürt hareketinin zaferini istemez. Kürtlerin komşu ülkede, bağımsız devlet kurmak şurada kalsın, otonom bir yönetim oluşturmasını bile istemezler. Bu devletler doğal olarak, ortak çıkarları gereği, zaman

zaman Kürt ulusal hareketine karşı birlikte davranmışlardır.

Bu tür durumlarda, Kürt siyasi partileriyle ilişki kuran söz konusu komşu devletlerin amacı şu olabilir: Kürt hareketini, kendi aralarındaki sorunlar nedeniyle diğer tarafa, hatta bizzat kendi Kürtlerine karşı bir koz olarak kullanmak. İran, Irak, Suriye, hatta son zamanlarda Türkiye bunu yaptılar. Bu yüzdendir ki bu tür desteklerle Kürtler savaştılar, ama hiçbir zaman amaçlarına ulaşamadılar. Kendilerine bu ölçüde bir yardım verilmedi. Öte yandan, Kürdistan'ın diğer bir parçasını elinde tutan bu tür komşu sömürgeci devletlerle ilişkiye giren Kürt partileri çoğu kez bağımsızlıklarını yitirdiler, politikaları

Remzi İl

ipotek altına girdi ve onların çıkarları için zaman zaman diğer Kürt örgütleriyle savaşmak durumunda kaldılar.

Söz konusu bölünmüşlük ve dört devletle karşı karşıya olma durumu, aynı zamanda, Kürt ulusal hareketine uluslararası desteğin az olmasının, ya da hemen hemen olmamasının bir nedenidir. Çünkü ne dünyanın iki karşıt sisteme bölünmüş olduğu dün, ne de bugün, sosyal sistemi ne olursa olsun, hiçbir büyük, hatta küçük ülke, Kürtlerin hatırına Ortadoğu'daki bu dört devleti karşısına almak istemedi, istemiyor. Kürt sorunu nedeniyle onları karşıya almak, aynı zamanda koca bir Arap dünyasını da karşısına almak demektir. Öte yandan, Kuzey Kürdistan bir NATO ülkesi olan Türkiye'nin sınırları içindedir. NATO'nun Kürdistan kurtuluş mücadelesine destek vermesi beklenemezdi. Aksine NATO bu desteği, hep Türkiye'ye vermiştir.

Dolayısıyla, silahlı bir kurtuluş mücadelesini önüne koyan örgüt, bütün bunları hesaplamak zorundadır. Yeterli, ciddi bir dış destek olmadan, herhangi bir silahlı ulusal kurtuluş mücadelesinin zafere ulaşması dün olanaksızdı, bugün de öyledir. Kürtler ise, söz konusu koşullar nedeniyle ne yazık ki ciddi bir dış destekten yoksunlar.

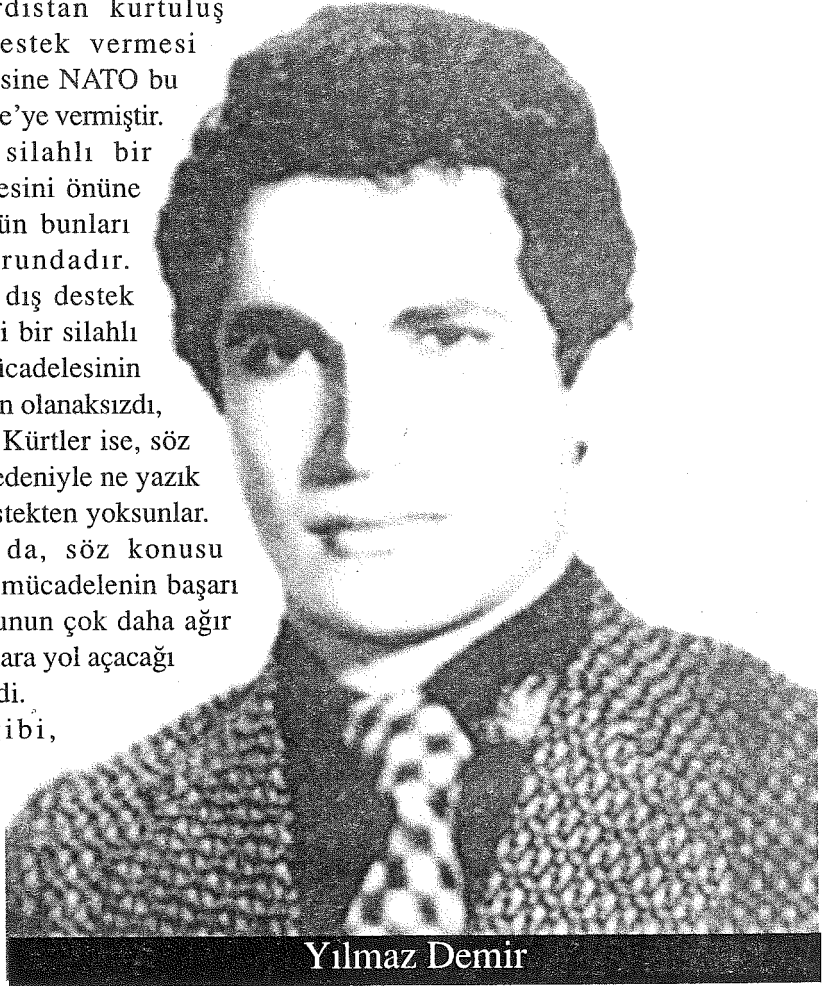
Öyle olunca da, söz konusu koşullarda silahlı mücadelenin başarı şansı olmadığı, bunun çok daha ağır baskılara ve kayıplara yol açacağı daha baştan belliydi.

Bilindiği gibi, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, hem bir bütün olarak Türkiye solunu, hem de Kürt hareketini terörize etmeye,

zamansız silahlı eylemlere itmeye çalışan rejimin kendisi idi. Söz buraya gelmişken egemenlerin, toplumsal muhalefet gruplarının önüne koyduğu bir tuzağa dikkat çekmek istiyoruz.

Eğer egemenler, yasal, demokratik, legal alanlarda kalarak, ülkedeki muhalefeti durduramıyorsa, o zaman muhalefetin içine ajanlarını sokarak onları şiddete yönlendirir. Bu şiddeti, geniş halk yığınlarını tedirgin edecek şekilde, terörize eder. Korkup sinen halk yığınlarının desteğini alarak ve bu alandaki üstün gücüne dayanarak, muhalefeti kan ve şiddetle ezip yok eder.

Türk devleti, 1970'lerde Türk sol hareketini, 1980'lerde ise Kürt ulusal mücadelesini bu tuzağa yönlendirdi.

Yılmaz Demir

Bazıları bilerek, bazıları da bilmeyerek bu tuzığa düştüler. Bunların yüzünden hem Türk sol hareketi, hem de Kürt ulusal mücadelesi olgunlaşıp kökleşmeden ezildi.

Bize göre ancak bir koşulda, Kuzey Kürdistan'da silahlı bir mücadeleyi başlatmak doğru olurdu. Türkiye'de emekçilerin, sol hareketin ve demokrasi güçlerinin, diğer bir deyişle Türk halk kitlelerinin de bir ayaklanmaya hazır olduğu veya harekete geçtiği koşullarda. O zaman Kürt halkı mücadele alanında yalnız ve kuşatılmış kalmaz, her iki halkın ortak direnişi bu zorba ve çağdışı rejimi çökertebilirdi.

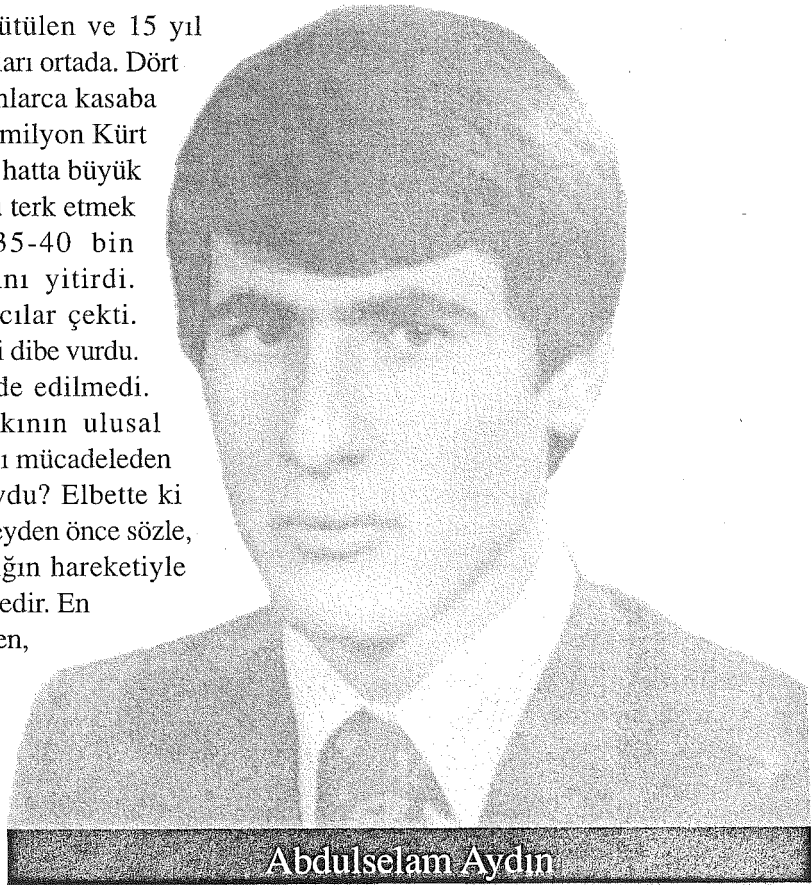
Partimiz, tüm bunların hesabını yaptığı için, hem silahlı bir mücadeleyi başlatmadı, hem de bu işi başlatmaya hevesli olanları uyardı. Ne yazık ki, 1970 ve 1980'lerin kızgın ortamında, bunu öteki örgütlere anlatmak güç oldu.

PKK eliyle yürütülen ve 15 yıl süren savaşın sonuçları ortada. Dört bin Kürt köyü ve onlarca kasaba yakılıp yıkıldı. 3-4 milyon Kürt köyünü-kasabasını, hatta büyük bir bölümü yurdunu terk etmek zorunda kaldı. 35-40 bin insanımız yaşamını yitirdi. Halkımız büyük acılar çekti. Kürdistan ekonomisi dibe vurdu. Bir kazanım da elde edilmedi.

Peki, Kürt halkının ulusal kurtuluşu için silahlı mücadeleden başka yol yok muydu? Elbette ki vardı. Siyaset, her şeyden önce sözle, yazıyla, örgütle, yığın hareketiyle yapılan bir mücadeledir. En büyük güç bilinçlenen, örgütlenen, istemleri doğrultusunda eyleme geçen kitlelerdir. Mücadelenin belli aşamalarında

silahlı eylem olsa bile, bunu genelleştirmek, silahlı eylemi temel mücadele biçimi saymak yanlıştır. Silahlı eylem olmadan da, salt siyasal mücadelenin öteki biçimleriyle sonuç almak mümkündür ve bize göre Kuzey Kürdistan koşullarında dün mümkündü, bugün de mümkündür.

12 Mart ve 12 Eylül öncesi dönemlerde siyasal çalışma için koşullar yok muydu? Pekala vardı. 12 Mart öncesi Türkiye İşçi Partisi, DDKO'lar, Doğu Mitingleri ve legal plandaki yoğun basın-yayın çalışmaları bunun somut örnekleriydi. 12 Eylül sonrası ise bu alan, birçok legal sol siyasal partiyi ve bizzat Kürt hareketinin legal plandaki yoğun faaliyetlerini kapsayarak çok daha zenginleşti. Ama Türk solu, daha 12 Mart öncesi, sabırsızlığa kapılıp gizliliğe ve vakitsiz silahlı eylemlere yönelirken Kürt ulusal hareketi de, özellikle 12 Eylül

Abduselam Aydın

öncesinden başlayarak, ne getirip ne götüreceğini hesaplamadan, devrimci bir özentiyle, şiddet eylemlerine yöneldi.

Oysa, Kürt ulusal hareketi, rejimin legal kanalları tıkamış olması nedeniyle, gizliliğe, yani illegaliteye bir ölçüde mecbur olsa bile, mücadelesini şiddete yönelmeden de sürdürebilirdi. İzlenebilecek pek çok barışçıl yol ve yöntem, kullanılabilir pek çok araç vardı.

Örneğin, KDP daha 1960'lı yıllarda örgütlenmişti. Partimiz, başlangıçtaki adıyla Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi, 1974 yılı sonlarında kurulmuştur. Bizi başkaları izledi. Özgürlük Yolu Dergisi'ni ve Roja Welat gazetesini bu yıllarda yayın hayatına soktuk. Bunlar bir bölümüyle veya yarı yarıya Kürtçe çıkan yayınlardı. Tüm engellemelere karşılık Özgürlük Yolu 10 bin dolayında, Roja Welat ise 30-40 bin dolayında bir tiraja sahipti ve bunları Türkiye'nin dört bir yanında, Kürdistan'ın en ücra köşelerinde dağıtabiliyorduk. Her yanda mantar gibi legal kültür dernekleri fişkiyordu. Seçimlerde, Diyarbakır ve Ağrı belediye başkanlıkları örneklerinde olduğu gibi, iyi sonuçlar alıyorduk. Kürdistan'da, faşist ve gerici örgütlenmeleri dışlayacak kadar büyük bir ulusal uyanış vardı. Sendikal hareket güçleniyor, yığınsal eylemler boy veriyordu.

O dönemlerde, ulusal bir cephe kurmak için harekete geçmiştik. Türk halkının devrimci ve demokratik güçleriyle iyi köprüler oluşturmaya başlamıştık.

O kadar ki, 200 bin üyeli öğretmen örgütü TÖB-DER'in, eğitimin demokratikleştirilmesi amacıyla düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayında, aralarında DİSK'in, Türkiye Yazarlar Sendikası'nın ve Halk

Evleri'nin de bulunduğu 40 kadar demokratik örgüt, anadilde eğitim hakkını destekliyor, Roja Welat'a dayanışma gösteriyordu.

Kürt ulusal ve demokratik hareketiyle Türkiye solu ve demokrasi güçleri arasında anti faşist, demokratik bir cephe örmek için de çalışma başlatmıştık. Eğer bu süreç sekteye uğratılmasaydı, hem Türkiye'de demokrasi mücadelesi, hem de Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi, daha büyük ölçüde kitleselleşmeye ve çok daha yüksek bir düzeye sıçramaya adaydı.

Ama rejim de boş durmuyordu. O, tüm bu gelişmelerden paniğe kapılmıştı ve süreci sekteye uğratmak için ne lazımsa yaptı. Açık ve gizli faşist örgütler eliyle terörü kızıştırdı ve bazı sol örgütler bu oyuna geldiler. Kürt hareketinin bir bölümünün terörün içine çekilmesi de bu planın bir parçası idi.

Hacı Sait Sıtkı

Sonuçta, sistemin en gerici, vurucu kesimi olan faşist cunta, büyük ölçüde kendi eseri olan bu terörü bahane ederek yönetime el koydu ve sola, demokrasi güçlerine, Kürt ulusal hareketine karşı saldırıya geçti.

Solun, demokratik güçlerin ve Kürt ulusal hareketinin hatası ve yanlışı, bu oyunu gereği gibi görememek, görseler bile onu engellemek için kendilerine düşeni yapamamaktı. Ancak terör oyununa gelmemekle ve geniş bir cepheyle bu saldırı püskürtülebilirdi.

O dönemi yaşamayan gençler belki bilemezler; ama bizim, 12 Eylül öncesi yayınlarımıza bakabilirler. Biz, Kürdistan Sosyalist Partisi olarak, hem bir Kürt ulusal cephesi, hem de bir Kürt-Türk ortak anti faşist cephesi oluşturmak için çağrı üstüne çağrı yaptık, girişimler başlattık. Partimiz bu konuda da sorumlu, uzak görüşlü oldu ve üstüne düşeni yaptı.

Oysa, solun da Kürt örgütlerinin büyük çoğunluğu da, faşizmin ayak seslerinin yaklaştığı söz konusu ortamda bile, kör mezhep kavgalarına tutuşmuş gibi birbirleriyle boğuşuyorlardı. Cuntaya yolun açılmasında ve ödenen onca ağır bedelde bu aymazca tutumun büyük payı vardır.

Türk solu, kitlelerden kopuk silahlı devrim oyunuyla bir yere varamadı, zamanla bölünüp ufalarak, kitleler üstündeki etkisi daha da azalarak bugünkü perişan duruma düştü. Kürt hareketi ise, PKK eliyle, ülke, bölge ve dünya koşullarını gözetmeden, ne getirip ne

götüreceğini hesaplamadan giriştiği silahlı mücadelede olumlu bir sonuç alamadı ve bugünkü çöküntü ve düş kırıklığı ile yüz yüze geldi.

Parti İçi Demokrasi

Partimizin bu güne kadar ayakta durabilmiş olmasının en büyük etmenlerinden biri de, iyi işleyen bir parti içi demokrasiye sahip olmasıdır. Biz, partimizin iç işleyişinde hep demokratik merkezîyetçi ilkelere uygun davranmaya özen gösterdik ve onu hep işler halde tuttuk.

Partimiz yukardan aşağıya, parti programı ve tüzüğüne, kongre, merkez komitesi ve öteki yetkili organlar tarafından alınan kararlara göre yönetildi.

Kazım Yıldız

Öte yandan, partimiz bugüne kadar, yedi kongre yaptı ve merkez komitesi bu kongreler tarafından belirlendi.

Partimizde, örgüt içi ilişkileri belirleyen tüzüğümüzdür. Parti içi demokrasiyi her zaman iyi biçimde işletmek için çaba gösterdik. Organlarda, kararlar alınmadan önce her zaman, tam bir tartışma ve eleştiri özgürlüğü vardır. Ama alınan organ kararlarına uymak da bir kuraldır. Kişi ne denli yetenekli ve çalışkan olursa olsun, organlar üstü olamaz, kendi dediğini dayatamaz.

Partimiz, 30 yıl boyunca, bir bölümü merkez komitesinde olmak üzere ortaya çıkan iç sorunları bu şekilde tartışarak, organ kararlarıyla ve örgütü bilgilendirerek aşmayı başardı, kadrolarına böyle güven verdi ve birliğini korudu.

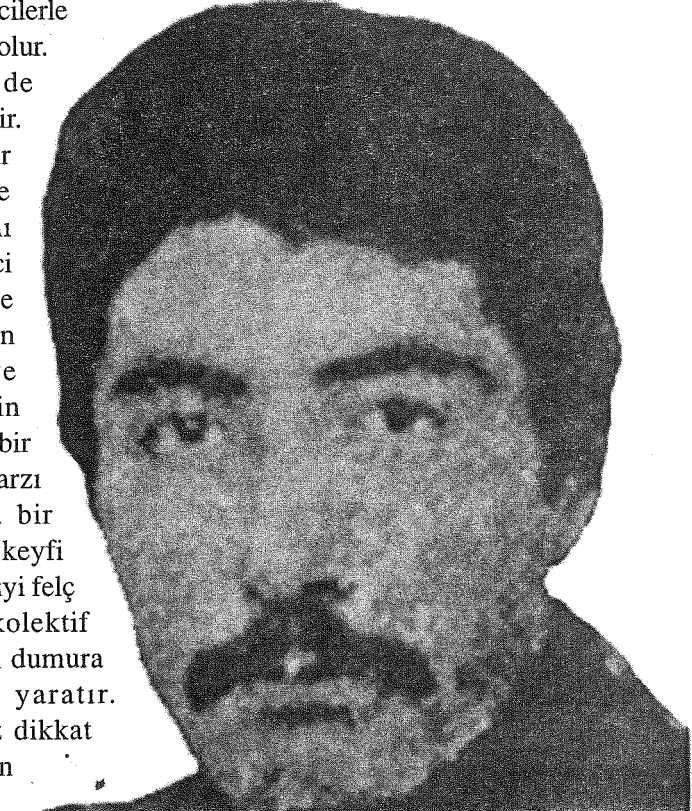
Örgütsel çalışmada kişilerin rolü ve nitelikleri elbet önem taşır. Ama bundan da önemlisi izlenen politikalar, ilkelerdir, kurallardır. Her zaman yöneticilerle kurum arasında bir etkileşim olur. Kişiler örgütü, örgütler de kişileri etkiler ve şekillendirir. Bu sebepten dolayı, belli bir istikrar kazanmış ve demokratik çalışma tarzını sindirmiş hiçbir örgüt, yönetici kadroların değişmesiyle boşluğa düşmez, saflarından yeni yöneticileri seçer ve yoluna devam eder. Kişinin putlaştırılması ve organları bir yana iten kişisel yönetim tarzı ise geri toplumlara özgü bir zaftır. Kişi putlaştırma ve keyfi yönetim, örgüt içi demokrasiyi felç eder, tartışma ortamını, kolektif üretme ve yönetme çarkını dumura uğratar ve diktatörler yaratır.

Bu konuda da partimiz dikkat çekici bir örnektir. Partimizin 7. Kongresi'nde yaşanan bir değişiklik, bu

niteliğimizin en çarpıcı örneklerinden biridir. Bu kongrede, partimizin kurucusu ve 30 yıllık genel sekreteri olan Kemal Burkay, kendi isteğiyle bu görevden ayrılmıştır. O, şimdi partimizin saflarında, aynı kararlılıkla çalışmalarına devam ediyor. Partimiz de, bu emektar yöneticimizin partimize kazandırdığı değerleri koruyarak, amaç ve ilkeleri doğrultusundaki çalışmalarını aynı özveri ve kararlılıkla sürdürüyor.

Bu vesile ile, 30 yıldır partimizi büyük bir özveriyle, parti tüzük ve programına uygun şekilde yönetirken sarfettiği emek için kendisine teşekkür ederiz. Partimiz ve halkımız kendisini her zaman hayırla anacaktır.

Partimizde, tüm önemli kararları almadan, önemli politika değişikliklerini yapmadan önce, ayrıca tüm kongrelerden önce, tabanın görüşüne başvurmak gelenektir.

M. Emin Azdır

Bu şekilde her zaman, parti tabanı ile merkezi arasında iletişim kanallarını açık tuttuk. Karşılıklı etkileşmeyi sağladık. Kongrelerin yanı sıra, zaman zaman önemli politik kararların dönemecinde konferanslar da düzenledik. Her parti üyemiz, pratik işlerin yürütülmesinde yetki ve sorumluluk taşıdığı kadar, parti politikalarının oluşturulmasında da pay sahibidir.

Partimiz, eğer Türkiye'nin ve Kürdistan'ın söz konusu boğucu ve fırtınalı ortamında, 30 yıl gibi uzun bir süre ayakta kalmayı başarmışsa, bunda söz konusu parti içi demokrasinin iyi işleminin büyük payı vardır. Biz güç dönemlerden, tartışarak, yeni kararlar üreterek, gerektiğinde program ve tüzük değişiklikleri yapıp politikalarımızı ve çalışma tarzımızı yenileyerek bu günlere ulaştık. Örneğin, sosyalist sistemin çöktüğü, yılların yönetici komünist ve sosyalist partilerinin yalpaladığı, mücadele alanını terk ettiği bir ortamda partimiz, zengin bir iç tartışma yaşayıp bundan sonuçlar çıkararak savrulmadan ve havlu atmadan kendini sürekli yenileyerek yürüyüşünü sürdürmeyi başardı.

Kararlı, Sürekli, Özverili Örgütsel Çalışma

Partimiz, kuruluşundan bu yana izlediği uzak görüşlü, ilkeli ve gerçekçi politikalar sonucunda bu günlere ulaşabildi. Bu durum ve sonuçtan dolayı onurluyuz, gururluyuz.

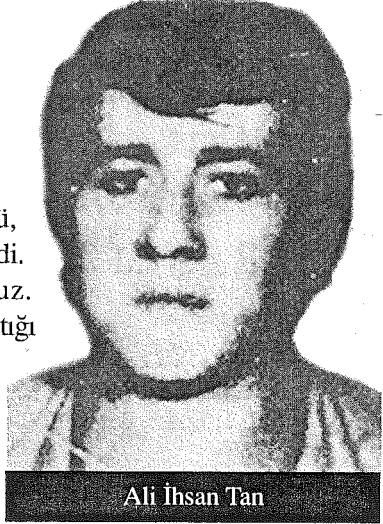
Silahların konuşulduğu, toplumun savaşınlara göre kutuplaştığı toz duman ortamında, örgüt olarak bunca yıl ayakta kalmamızın bile büyük bir başarı olduğuna inanıyoruz. Biz, 12 Eylül darbesinden önce başlayan, darbeye ağırlaşan ve o günden bu yana devam eden, olumsuz koşullara karşın yolumuzu şaşırmadan, doğru bildiğimiz yolda yürüdük. Ve yürümeye devam ediyoruz. Bunu ilkeli, kararlı, öngörülü çalışmalarımıza borçluyuz.

Örgütümüzün 12 Eylül öncesi, basın, propaganda ve örgütlenme alanında gösterdiği yoğun performans, sağladığı önemli kitle ilişkileri ve öteki başarılar, o dönemi yaşayan herkesçe iyi biliniyor. 12 Eylül darbesinden sonra da partimiz, uğradığı ağır operasyonlarla önemli yaralar almış olsa bile, örgütsel çalışmayı asla durdurmadık; zindanda, yurt içinde ve sürgünde mücadeleyi aralıksız olarak sürdürdük.

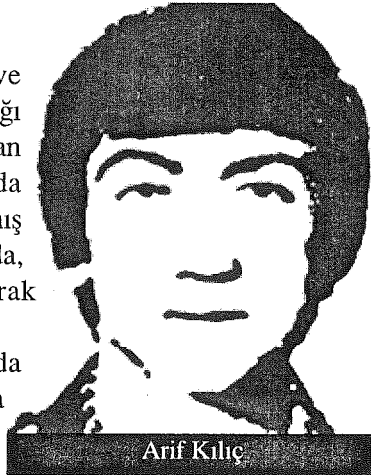
Yoldaşlarımız, 12 Eylül sonrası işkence çarklarında ve zindanlarda, sömürgeci rejimin mahkemeleri karşısında direnişin seçkin örneklerini verdiler, bu uğurda

Ahmet Kurşun

Ali İhsan Tan

Arif Kılıç

yaşamlarını yitirenler oldu.

O dönemde, parti kararıyla yurtdışına çıkan yoldaşlarımız da ağır sürgün koşullarında asla yılgınlığa düşmediler. Örgütsel çalışmalarını kararlılıkla yürüttüler. Yurtdışındaki çalışmalarımızla Türk Devletinin gerçek yüzünü uluslararası planda teşhir ettiler.

Yurt içinde ise eksiklerimizi gidermek, yaralarımızı sarmak, örgütsel mücadeleyi yeniden canlandırmak ve yükseltmek için var gücümüzle çalıştık.

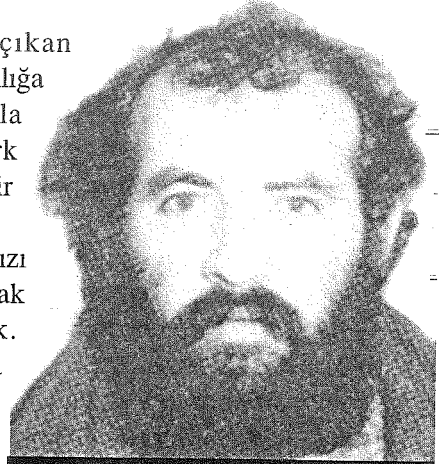
Yurtdışına çıkan yoldaşlarımızın katkılarıyla yurtdışındaki yayınlarımız daha da zenginleşti. Aynı zamanda, merkez yayın organımız Riya Azadi'yi yeniden yayın hayatına sokarak yurt içine de ulaştırdık ve orada dağıttık.

Bu 30 yıl boyunca partimizin ve ona dost ve yandaş kitle derneklerinin, kadın ve gençlik kuruluşlarının, yurt içinde ve dışında Türkçe, Kürtçe, Almanca ve başka dillerde çıkardıkları onlarca dergi, gazete ve bültenlerle Kürt dili ve kültürünün gelişmesine büyük katkı sunduk. Yayınevleri kurarak, Kürt ulusal mücadelesini, Kürt tarihini, dilini, kültürünü konu edinen yüzlerce kitap ve broşür yayınladık.

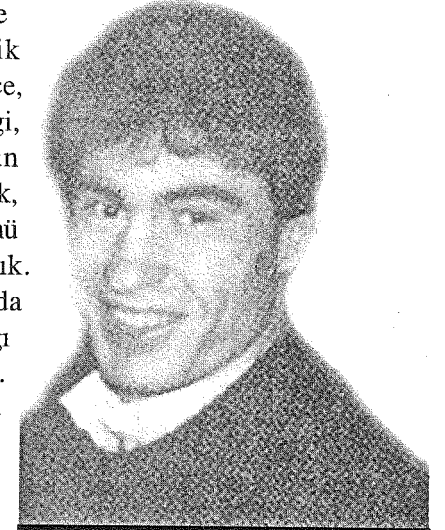
Partimizin, 30 yıl boyunca yurt içinde ve dışında legal ve illegal, politik ve demokratik planlarda yaptığı örgütsel çalışma onur duyacağımız kadar zengindir. Bu süre içinde politik ve kültürel nitelikte, kitleye açık yüzlerce toplantı ve çok sayıda eğitim seminerleri düzenledik. Yurt içinde ve dışında, kendi başımıza ya da öteki dost ve kardeş örgütlerle birlikte, rejimi protesto eden, Kürt halkının istemlerini dile getiren, barışa ve demokrasiye yönelik yüzlerce eylem düzenledik.

Bu toplantıların, kültür gecelerinin, yürüyüş ve mitinglerin gerçekleşmesi için örgütümüz sürekli, sistemli ve planlı bir çalışma yürüttü. Yoldaş ve sempatanlarımız, bu eylemlerin başarısı için, yıllar boyu, yorulma bilmez bir enerji ve özveri ile çalıştılar. uluslararası planda küçümsenmeyecek bir çalışma yürüttü ve değerli ilişkiler kurdu. Pek çok ülkede hükümetler, parlamentolar ve siyasi partiler düzeyinde onlarca görüşme yaptık. O dönemde Genel Sekreterimiz olan Kemal Burkay, üç kez davetli olarak, Avrupa Parlamentosu'nda Kürt sorununa ilişkin konuşmalar yaptı.

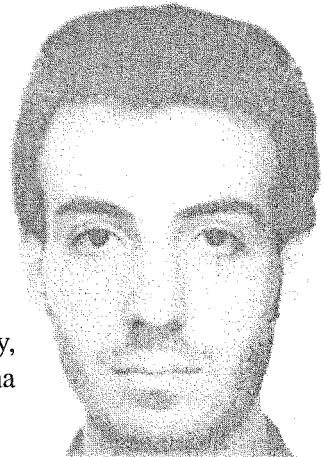
Ayrıca bazı yöneticilerimiz, bu yıllar boyunca onlarca

Ekrem Polat

Cemal Sevim

Azad Acar

uluslararası konferansa katılıp Kürt sorununu ve halkımızın istemlerini dile getirdiler. Parti olarak kendimiz, Kürt sorununa ilişkin iki büyük uluslararası konferans düzenledik.

Bütün bu çalışmalar, Kürt sorununun dış kamuoyuna tanıtılmasında, halkımızın mücadelesine dostlar ve destek kazanılmasında, ve sömürgeci rejimin zaman zaman köşeye sıkıştırılmasında büyük rol oynamıştır.

Dış ilişkiler alanında ve Kürt sorununa ilişkin bu tür toplantılar bakımından, partimiz, Kürdistanlı başka hiçbir örgütün yapmadığı kadar etkin ve yoğun bir çalışma yaptı. Bütün bu nedenlerle, partimizin Kürdistan ve Türkiye politikasındaki etkisi ve uluslararası saygınlığı, üye sayısı, mali olanakları ve sahip olduğu propaganda araçlarıyla kıyaslanamayacak kadar fazladır. Bu da keza onur duyduğumuz başka bir niteliğimizdir.

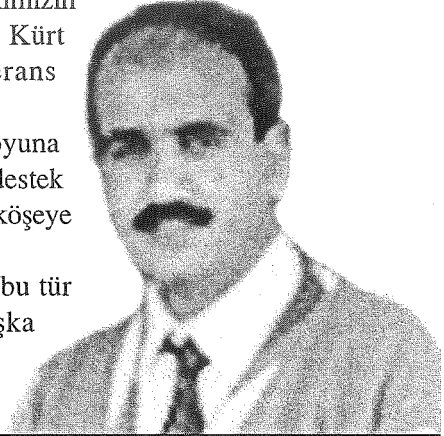
Neden Hedeflerimize Henüz Ulaşamış Değiliz?

Yukarda ana hatlarıyla açıklandığı üzere, biz Partimizin 30 yıllık ulusal mücadele sürecinde sağlıklı politikalar izlediği kanısındayız. Buna ve söz konusu sürede, Parti ve toplum olarak ödenen büyük bedellere rağmen, ne yazık ki hedeflerimize ulaşmış değiliz. Sağlıklı bir politika izlemenin ve buna uygun bir pratiğin, her durumda başarıya yetmediğinin de bilincindeyiz. Gücümüzün sınırlarının ve ulusal hareketin eksik ve zaaflarının farkındayız ve bunu herkese açık yüreklilikle söylüyoruz.

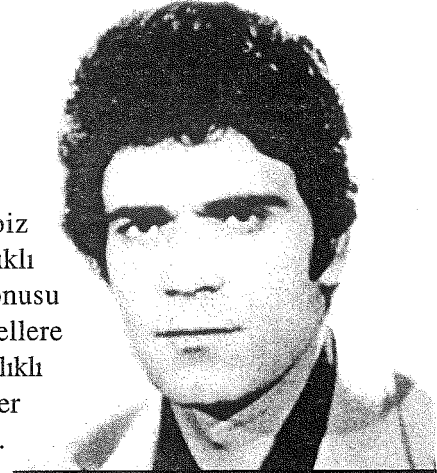
Kürt sorunu ulusal bir sorundur ve tüm ulusal değerlerin eşgüdüm halinde, mücadele alanına sürülmesiyle kazanılır. Hiçbir çevrenin tek başına bu yükü omuzlaması mümkün değildir.

Çünkü, amaçlara ulaşmak yalnızca bizim, şu ya da bu örgütün mücadelesine, politikalarının doğruluğu ya da yanlışlığına bağlı değil. Biz sahnedeki tek etken değiliz. Bu, Kürt hareketinin bütününün yüz yüze olduğu koşullara ve genel mücadeleye bağlı. Nesnel ve öznel koşulların bütününe bağlı.

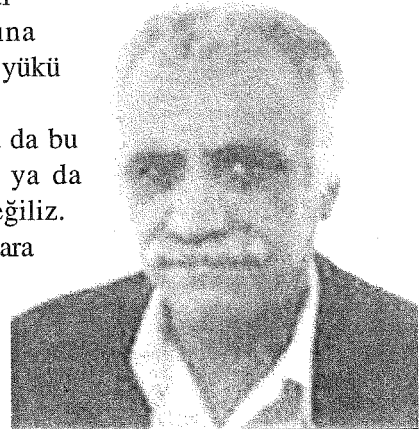
Son derece olumsuz nesnel koşulları biliyoruz. Biz Kürtler, dört devletin kuşatması altında mücadele ediyoruz ve yeterli bir dış destekten

M. Sait Erten

Hasan Kaya

Hasan Harmancı

yoksunuz.

Bunun yanı sıra, bir de Kürt ulusal hareketinin kendi yanlışları, zaafı var. Bu zaafılardan biri, geçmişten beri hep söylediğimiz gibi, Kürt toplumunun geri toplumsal yapısı, geçmişten miras kalan ve ulusal birliğin önüne bir engel olarak dikilen feodal yapılar ve ilişkiler, buna karşılık, eksik olan örgütlenme deneyimi ve demokratik değerlerdir. Bu tür alışkanlıklar ve değer yargıları siyasal yaşama, örgütlü çalışmaya yansıyor. Eğer toplumumuzda sosyal yaşam ve demokratik ilişkiler gelişkin olsaydı, ulusal hareketin örgütlenmesi, güçlü ve çağdaş partilerin ve birliklerin yaratılması çok daha kolay olurdu. Örneğin, kültürümüzde mevcut değer yargıları yüzünden bazı siyasal partilerimiz tarikatlaşıyor, liderler de putlaşıyor.

Ulusal mücadelemizin yüz yüze olduğu bu iç ve dış zorlukları, diğer bir deyişle nesnel koşulları bir bütün olarak göz önüne almadan bugünkü durumu, bizzat partimizin durumunu açıklayamayız. Öte yandan, insanlar genellikle sonuçlara, mevcut duruma bakarak hüküm verirler. Dün olduğu gibi, bugün de bizim dışımızdaki birçokları bize şunu soruyorlar: "Siz ne yapıyorsunuz?" Ya da: "Tespitleriniz doğru ve sağlıklı. O zaman neden bir seçenek yaratamadınız?"

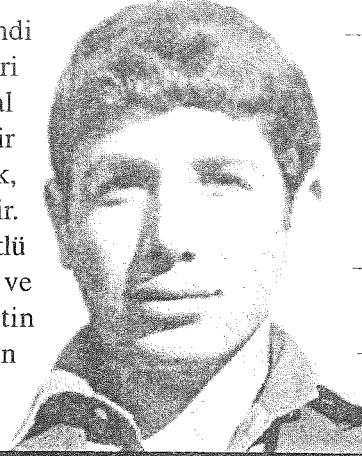
Biz, bir seçenek yarattığımıza inanıyoruz. Ne yazık ki bu seçenek, ülkedeki demagoji, hedef şaşırtma ve şiddeti kutsama ortamında algılanmadı. Algılayanların sesinin kitlelere ulaşması engellendi.

Geri kalmış toplumlarda insanlar, aklın yolunu rehber edinmekten çok duygularıyla hareket ederler. Egemenler, sömürgeciler ve diktatörler de ellerindeki tüm propaganda araçlarıyla aklın ve sağduyunun gereklerini perdeleyip, duyguları öne çıkarmak için gereken her şeyi yapıyorlar. Sapla samanın, at iziyle it izinin birbirine karıştığı bu tür ülkelerde, doğru söyleyenlerin algılanması daha da zorlaşır.

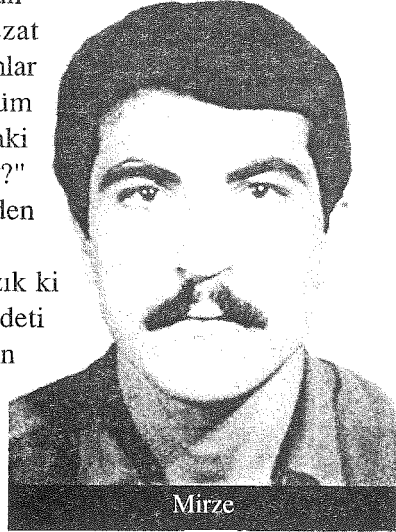
Kuzey Kürdistan'da bir ulusal cephe, Türkiye ve Kürdistan kapsamında ise bir demokratik cephe oluşturmak için yıllar boyu çaba gösterdik. Bunlar gerçekleşse her iki halkın kaderinde de çok şey değişebilirdi; ama bu salt bizim çabamızla başarılacak bir iş değildi.

Dört parçadan örgütlerin ulusal kongresi için yıllarca çalıştık. Ama bu çabalar, bizim dışımızdaki nedenlerle bir sonuca ulaşmadı.

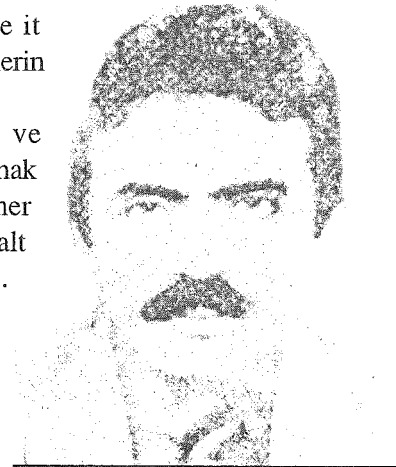
Biz, Kürt halkına dostlar kazandıran bir politika izledik, bazıları ise mevcut dostluk köprülerini sorumsuzca bozup dağıttılar ve Kürt ulusal hareketinin

Ramazan Çankaya

Mirze

Metin Battal

prestijini sarstılar.

Biz, ülkemizin koşullarını doğru tahlil ettik ve hem maceracı çıkışlara, hem de rejimin oyun ve planlarına karşı ötekileri uyardık. Eğer öteki ilerici, demokrat Kürt ve Türk örgütleri uyanık ve sorumlu davransalardı, elbirliğiyle bu oyunları bozabilirdik. Bu yapılabileseydi, hem Türkiye’de demokrasi ve sosyalizm mücadelesi, hem de Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi doğal seyrini izlerdi, yanlışa sürüklenmezdi ve kuşku yok ki, bugünden çok daha iyi bir noktada olurduk. Oysa solda ve Kürt hareketinde ağır basan dar görüşlülük, maceracılık, sorumsuzluk ve kör mezhep kavgaları, rejimin oyunlarının hayata geçmesine fırsat verdi.

Rejim, PKK’nin eylemlerini bahane ederek Kürt sorununu terörize etti ve Kürdistan’a yönelik planlarını bir bir hayata geçirdi. Binlerce Kürt köyünü boşalttı, milyonlarca insanımızı sürdü, Kürdistan’ın kırsal kesimini boşalttı, kitleleri sindirdi.

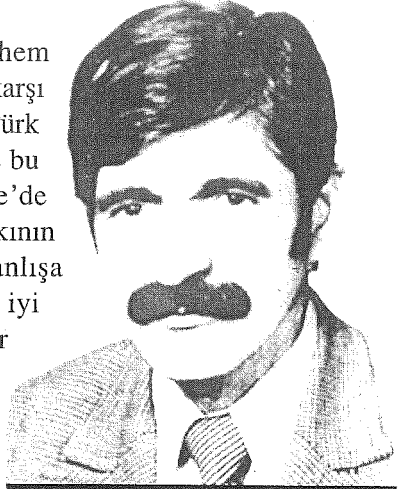
Söz konusu kirli savaş sürecinde Kürt ve Türk toplumundaki politik dengeler de buna göre şekillendi. Savaşa uygun düşen bir kutuplaşma oldu. Türk toplumunda barış, demokrasi ve sosyalizm güçleri gerileyip sinerken, şovenizm ve militarizm güçlendi. Kürt toplumunda da bizim gibi, siyasal mücadeleye ağırlık veren, sorunun barışçı yöntemlerle gündemleştirilmesini ve çözümünü isteyen parti ve eğilimler zayıflarken şiddeti esas alanlar öne çıktı, güç topladı. Bizim, ve her iki kesimde bizim gibi düşünenlerin uyarıları bu kavga gürültü, toz duman içinde duyulmaz oldu.

Sonuç olarak, gelinen durumun sorumlusu biz değiliz. Biz, 30 yılın hesabını açık alınla verebiliriz. Kürdistan ve Türkiye politikasında rol alan tüm örgüt ve kişilerin, şapkalarını önlerine koyup düşünmelerinin zamanı gelmiştir. Herkesin artık açık yüreklilikle kendini bir özeleştiriye tabi tutması gerekiyor. Demokrasi için, faşizme engel olmak için, rejimin oyunlarını bozmak için ne yaptılar, hangi politikalara omuz verdiler ve ne sonuç aldılar?

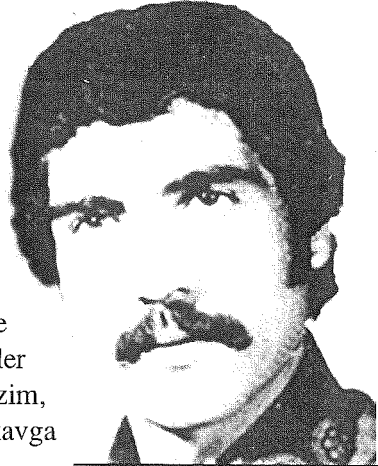
Geçmişten ders almak ve hiç değilse bundan sonra aynı yanlışları tekrarlamamak, bundan sonra doğru bir yolda yürümek ve doğru politikalara omuz vermek için bunu yapmaları gereklidir.

Legal ve İlegal Çalışma İlişkisi

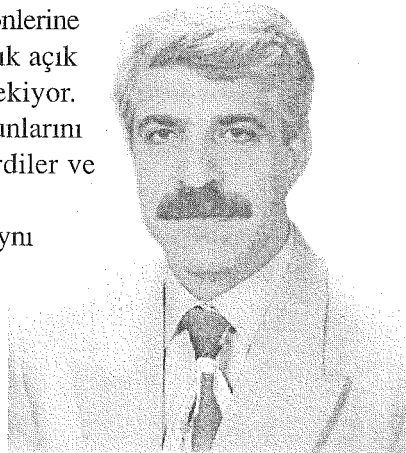
Kürt siyasi çevrelerinde tartışılan en önemli

Taha Öztürk

Vahit Başaran

Edip Samancı

konulardan biri de, legal ve illegal çalışmalar arasındaki ilişkilidir. Bu çalışmaları, birbirinin karşıtı olarak ele almak doğru değil. Toplumsal hayat zannedildiğinden çok daha karmaşıktır. Örneğin hayat bazılarının dediği gibi sadece politika değildir. Onlarca çelişkiyi içinde barındıran bir karmaşadır. Ekonomi, sanat, edebiyat, dil, kültür, basın yayın, sınıf, cins, din ve felsefi inanç hayatımızdaki çözüm bekleyen sorunlardan bazılarıdır. Bunların hepsinin birbirleriyle ilişkisi vardır ve birbirlerini karşılıklı olarak etkilerler.

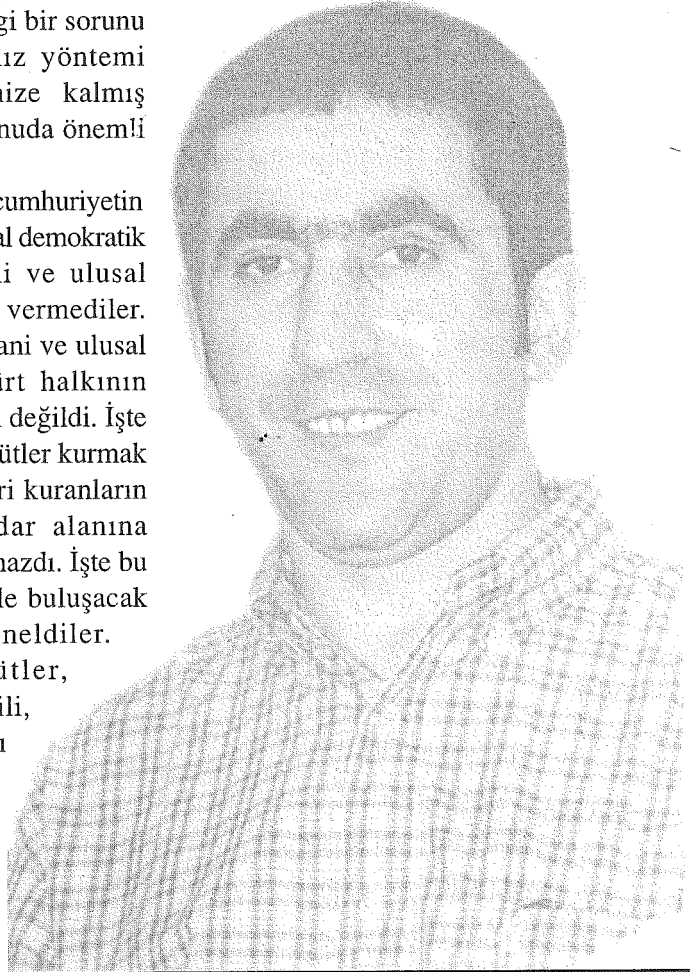
Bu yumak içindeki düğümleri, teker teker ele alıp çözmemiz gerekiyor. Toplumun içinde bulunduğu maddi koşullara göre, bu ilmeklerden bazılarını legal, bazılarını da illegal yöntemlerle çözmek zorundayız. Her hangi bir sorunu çözmek için kullanacağımız yöntemi seçmek, salt bizim tercihimize kalmış değildir. Başkaları da, bu konuda önemli bir faktördür.

Örneğin Türk yöneticileri, cumhuriyetin ilanından itibaren Kürtlere, legal demokratik zeminleri kapattılar. İnsani ve ulusal haklarını kullanmasına izin vermediler. Ülkesi sömürgeleştirilen, insani ve ulusal hakları elinden alınan Kürt halkının politikasız yaşaması mümkün değildi. İşte bu yüzden Kürtler, illegal örgütler kurmak zorunda kaldılar. Bu örgütleri kuranların kendilerini illegalitenin dar alanına hapsedmeleri söz konusu olamazdı. İşte bu yüzden geniş halk kitleleriyle buluşacak kurumlar oluşturmaya yöneldiler.

Kurulan illegal örgütler, politikanın yanında, Kürt dili, kültürü ve edebiyatı konularında da çalışmalar yaptılar. Kültür kurumları oluşturdular. Basın-yayın evleri kurdular. Gazete, dergi ve kitap basıp dağıttılar. Daha sonra, bazı partiler televizyon kurdular. Çünkü ulusal

mücadeleyi, bu alanlarda da yürütmek gerekiyor. Kısacası, hayat ve tarihsel gidiş, bizleri legal ve illegal çalışmaları eşgüdüm halinde yürütmeye itiyor. Bu durum karşısında "legal mi çalışalım, illegal mi?" Sorusunun bir anlamı yoktur.

Bu gerçek karşısında biz de hem bir illegal örgüt, hem de çeşitli legal kurumlar oluşturduk, basın yayın çalışmalarında bulunduk. Daha önce kurulmuş olan sendika ve sivil toplum kurumları içinde çalıştık. Halkımıza ulusal bilinç taşımak, kültür seviyesini yükseltmek, yurt ve dünya sorunları üzerine düşünmek ve ulusal kurtuluşa yöneltmek için yoğun çaba gösterdik.

Vedat Sevim

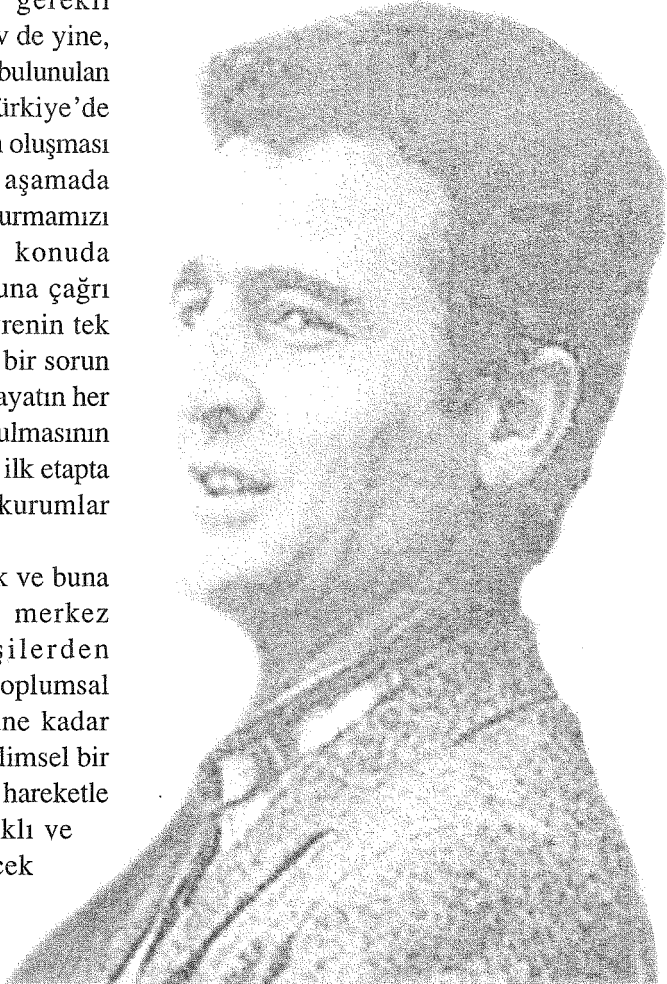
“İllegal örgütlerin denetimi yüzünden, Kürt sanat ve kültür çalışmaları yeterince gelişmiyor.” eleştirisinin elbette ki, haklı yönleri vardır. Legal alanların Kürt halkına kapatılması yüzünden, politikanın yanında diğer çalışmalar da illegal örgütlerin denetiminde yapıldı ve doğal olarak onların izlerini taşıdı. Peki, bunun suçu sadece illegal örgütlere mi aittir?

Şüphesiz tüm Kürt aydınlarının illegal örgütlerde çalışması beklenemez. Ama bu kişilerin, beceri ve birikimlerini, halkın hizmetine sunacak ulusal kurumlar oluşturmaları gerekmez mi? Kendilerini bağımsız aydın diye nitelendiren kimseler ne yazık ki, kendilerine düşen bu tarihsel görevi yerine getirmediler. Bağımsız ulusal legal örgütler kurmak için gerekli çalışmaları yapmadılar. Bu görev de yine, illegal örgütlere kaldı. İşte, içinde bulunulan bu maddi koşullar yüzünden, Türkiye’de bağımsız ulusal Kürt kurumlarının oluşması gerçekleşmedi. Geldiğimiz bu aşamada hayat bize, ulusal kurumlar oluşturmamızı dayatmış bulunuyor. Biz bu konuda yıllardır, duyarlı Kürt kamuoyuna çağrı yaptık. Kürt sorunun hiçbir çevrenin tek başına çözemeyeceği kadar ağır bir sorun olduğunu söyledik. Bunun için hayatın her alanında, ulusal kurumlar oluşturulmasının önemine dikkat çektik. Bize göre ilk etapta oluşturulması gereken önemli kurumlar şunlardır:

1- Stratejik araştırma yapacak ve buna uygun projeler üretecek bir merkez kurulmalıdır. Uzman kişilerden oluşturulacak bu merkez, Kürt toplumsal yapısını, Kürt tarihini ve bugüne kadar sürdürülen Kürt politikalarını, bilimsel bir açıdan ele alıp irdeleyen, bundan hareketle Kürt politik çalışmalarını sağlıklı ve netice alıcı bir kanala yöneltecek projeler yapmalıdır.

2- Ulusal bir medya oluşturulmalıdır. Mevcut medya, yukarıda da

değindiğimiz gibi genellikle tek tek partiler tarafından oluşturulan ve bunun sonucu, ister istemez, onların propaganda ihtiyaçlarına cevap veren, bu nedenle yeterince nesnel olamayan niteliktedir. Kimi örgütlerin geçmişte ellerindeki bu türden olanakları, aşırı abartma, kişi putlaştırma başka yurtsever örgüt ve kişilere çamur atma, beyin yıkama biçiminde kullandıklarına tanık olduk ve hala da oluyoruz. Dolayısıyla, gerekli olan tüm yurtsever kesimlerin sesini duyuracak, ulusal mücadeleye sözcü olacak, düzeyli, halkın istemlerine cevap verecek, geniş kitlelerin ilgisini çekecek türden medya araçları yaratmamız gerekmektedir.

Enis Eren

Sonuç olarak, Kürt halkının saflarında bu türden ulusal medya özlemi giderek yaygınlaşıyor. Böylesi bir medya bilgilendirme işlevinin yanında, ulusal bilincin yaygınlaşmasına ve ulusal birliğin güçlenmesine katkı sunacaktır.

3- Ulusal sinema, tiyatro ve kültür merkezleri kurulmalıdır. Buralarda Kürt dili, tarihi, edebiyatı ve folkloru üzerine bilimsel akademik çalışmalar yapılmalıdır. Kürt kültüründen hareketle, çağdaş bir kültürel düzeye çıkacak çalışmalar yapılmalıdır. Zengin olan sözlü Kürt edebiyatı yazılı hale getirilmelidir. Sinema ve tiyatronun serpilip gelişmesine çalışılmalıdır.

4- Kürt dilini, tarihini, sanatını, kültürünü tanıtacak ve her sene tekrar edecek merkezi bir Kürt festivali düzenlenmelidir.

5- Kürt ulusal günleri merkezileştirilmeli ve kitlesel olarak kutlanmalıdır.

Haklı Bir Davanın Temsilcileriyiz, Özgürlük Mücadelemiz Zafere kadar Sürecek

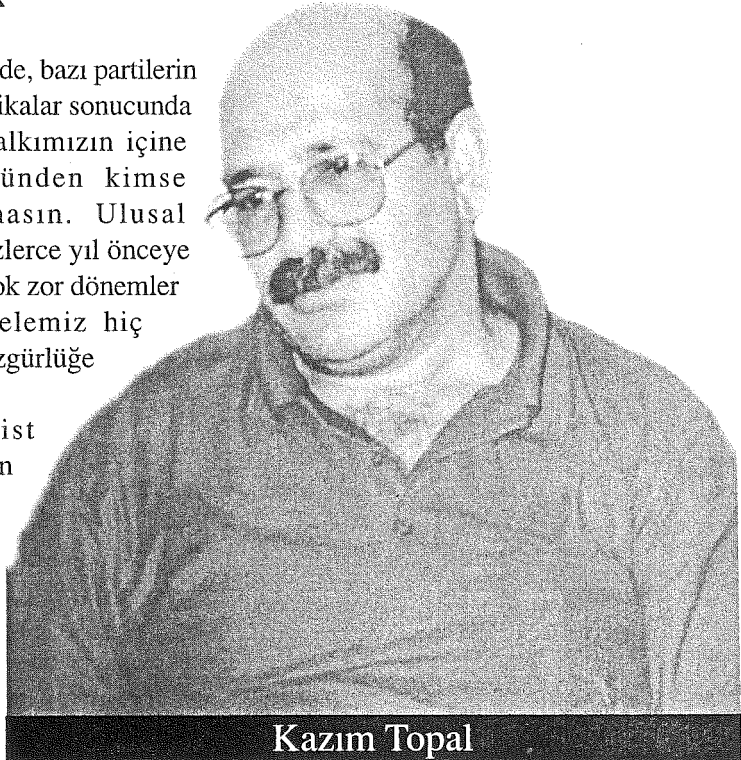
Geçmişte ve günümüzde, bazı partilerin uyguladıkları yanlış politikalar sonucunda bugün ülkemizin ve halkımızın içine düştüğü durum yüzünden kimse umutsuzluğa kapılmasın. Ulusal mücadelemizin kökü yüzlerce yıl önceye dayanıyor. Halk olarak çok zor dönemler yaşadık. Ama mücadelemiz hiç durmadı. Bu mücadele özgürlüğe kadar sürecek.

Kürdistan Sosyalist Partisi olarak, dün izlediğimiz ilkeli politikaları sürdürüyoruz. Dün olduğu gibi bugün de doğru yolda olduğumuzdan kuşkumuz yok. Biz eşitlik, özgürlük ve

Kürt halkının kurtuluşu için mücadele ediyoruz. Böylesine haklı bir davanın temsilcileriyiz.

Politikacılara düşen görev, bedbin ve umutsuz olmak değildir. Zor dönemlerde umudu canlı tutmak ve topluma çıkış yolunu göstermektir. 30 yıldır bunu hep yaptık. Partimizin yeni kurulduğu bir dönemde, 1975 yılının ilkbaharında Kürt hareketi yine böylesine acı günler yaşadı. Irak Kürt ulusal kurtuluş hareketi silahları bıraktı ve durum gerek bu parçada, gerekse diğer parçalardaki yurtsever çevrelerde büyük bir düş kırıklığı yarattı. İşte o günlerde, 1975 yılının Haziranı'nda yayın hayatına başlayan Özgürlük Yolu'nun ilk sayısında şunları söyledik:

“Kürt halkı bugün desteksizlik, ağır şartlar ve yöneticilerinin hataları yüzünden yenilgiye uğrasa bile, bu, her şeyin bittiği anlamına gelmez. Ancak tarihi bilmeyenler ve halkın gücüne inanmayanlar böyle düşünebilir.”

Kazım Topal

Taşıdığımız mücadele bayrağını, ömrümüz ve enerjimiz yettiği ana kadar taşıyacak ve bizden sonraki kuşaklara devredeceğiz.

Mücadelemiz, yüz metre koşusu değildir. Kürt sorunu, uzun erimli, meşakatli, ölü tuzaklarla dolu, sabır ve direngenlik isteyen bir mücadeledir. Maraton koştuğumuzu asla unutmamalıyız. Enerji ve nefesimizi, bu zorlu mücadeleye uygun şekilde, kontrol altında tutmalıyız. Sabır, inat ve kararlılığımızı daima diri ve canlı tutmalıyız.

Kimi çevrelerin uygulamaya koydukları yanlış politikalar yüzünden, ülkemiz ve halkımızın içine düştüğü durum, kimseyi karamsarlığa itmemelidir.

Yurtsever insanlarımız, asla umudunu yitirmesin.

Davamız, ulusal özgürlük davasıdır.

Kökü binlerce yıl önceye dayanıyor.

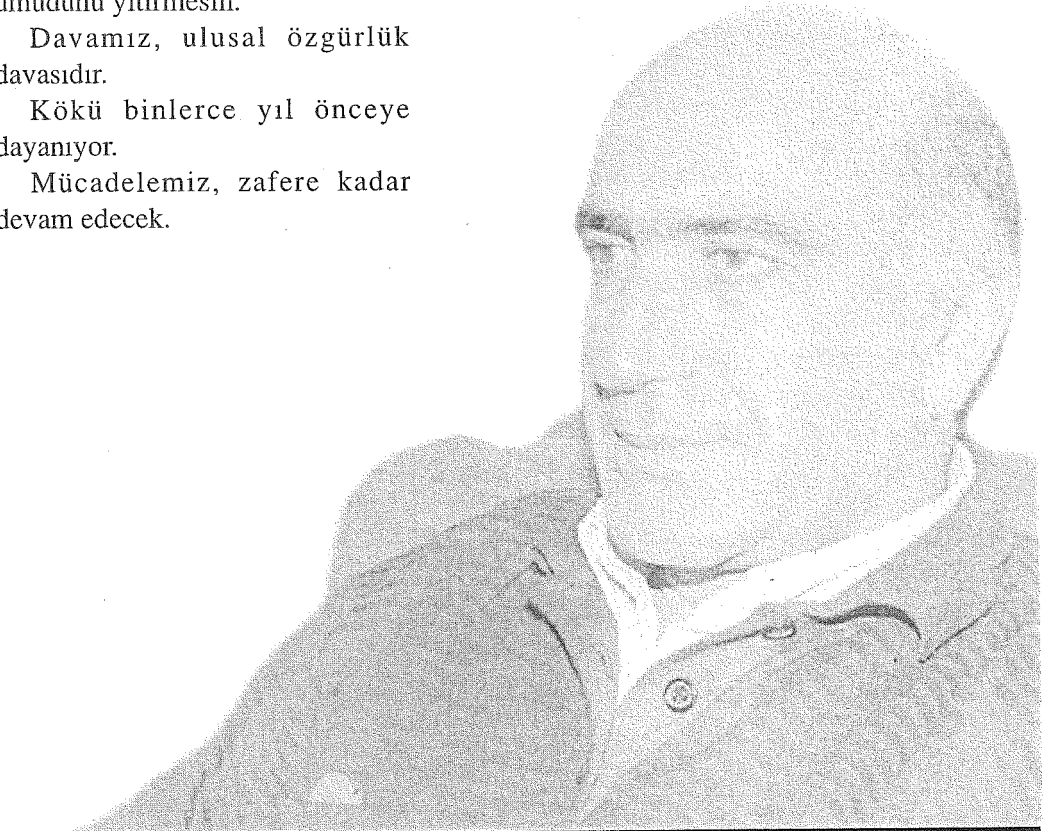
Mücadelemiz, zafere kadar devam edecek.

**Ne macera, ne teslimiyet!
Haklıyız, direneceğiz,
kazanacağız!**

**Yaşasın Kürt halkının ulusal
ve toplumsal kurtuluş
mücadelesi!**

**Yaşasın Kürdistan Sosyalist
Partisi!**

PSK Merkez Komitesi

Nurettin Basut